

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

13-16 LAT

Patronat
honorowy:

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Marek Michalak

Patronat
merytoryczny:

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU
Wydział Studiów Edukacyjnych

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wydział Prawa i Administracji

EMPATIA TO KLUCZ DO DOROSŁOŚCI

Propozycja inspiracji do zajęć z dziećmi i młodzieżą „Wiem. Czuję... Pomagam!” ma jeden zasadniczy cel: pomóc nauczycielom w procesie wychowania dzieci na dobrych ludzi. Dobrych znaczy odpowiedzialnych, pomocnych, otwartych na potrzeby innych, solidarnych ze swym otoczeniem. Empatia, altruizm, troska o słabszych, patrzenie na świat także oczami społeczności, w której żyjemy, to wartości głęboko zakorzenione w polskiej kulturze i polskiej tradycji. Polacy potrafią dbać o dobro swoich bliskich, swoich sąsiadów, przyjaciół. Potrafią też w bardzo ciężkich chwilach podać pomocną dłoń nieznajomemu. Bo, parafrazując słowa Żeromskiego, takie są nasze obyczaje.

Dlatego warto i trzeba dawać dzieciom jak najwięcej okazji, by rozbudziły w sobie poczucie empatii. To empatia czyni nas silnymi jako społeczność. To empatia sprawia, że ci, którzy mają najtrudniej, nie muszą czuć się samotni w swojej walce o lepsze jutro.

Publikacja „Wiem. Czuję... Pomagam!” czerpie tematy do odpowiedzialnych rozmów na lekcji z wielu historii, które wydarzyły się, lub dzieją, często tysiące kilometrów stąd, ponieważ telewizyjny serial o pomaganiu „Efekt Domina” powstawał na całym świecie. Dlaczego tak dalekie przykłady? Po to, by pokazać, jak są bliskie! Niejednokrotnie różni nas bowiem kultura, obyczaje, kolor skóry, język, ale przecież łączy prawo do szczęścia, rozwoju, zdrowia i bezpieczeństwa. Jeśli potrafimy to zrozumieć w takiej skali, to tym bardziej będziemy potrafili zatroszczyć się o innego człowieka, który żyje tuż obok nas.

Jednak życie, zwłaszcza to najtrudniejsze, w najbardziej niesprzyjających warunkach, pełne jest dramatyzmu o skali jakże często trudnej do wyobrażenia. Należy oczywiście ukazywać dziecku świat prawdziwy, ale nie wolno nam nawet zbliżyć się do nieprzekraczalnej granicy dziecięcej percepcji. Chcemy prowokować pozytywne uczucia i doznania uczniów, jednak niedopuszczalne jest konfrontowanie ich z sytuacjami i tematami, przed którymi my, dorośli mamy obowiązek chronić najmłodszych. Dlatego materiał, zawierający także elementy reportaży z serii „Efekt Domina”, nasi specjaliści przygotowali w ten sposób, by był całkowicie bezpieczny, a więc ze wszelkich miar odpowiedni dla uczniów w określonym wieku. Zapraszamy do świata bliskich sobie ludzi.

Donatka Kulczyk

Prezes Kulczyk Foundation

Partnerzy strategiczni:

Partnerzy:

Patronat medialny:

values_

WAŻNE, BY ZACZAĆ ROZMAWIAĆ...

Zyjemy w świecie, w którym tempo życia, pośpiech, stres, wielość bodźców i możliwości bardzo często nie są sprzymierzeńcami naszej wrażliwości. W codziennym zagonieniu pojawia się niebezpieczeństwo, że stracimy uważność wobec spraw i potrzeb innych ludzi. A to przecież relacje z ludźmi czynią nas istotami społecznymi. Uważne przyglądanie się ludziom i światu uwalnia w nas potrzebę współodczuwania i współdziałania z innymi.

„Wiem. Czuję... Pomagam! Inspiracje do zajęć z dziećmi i młodzieżą” to propozycja dla nauczycieli i wychowawców, którzy pragną podejmować z uczniami tematy zasadnicze z punktu widzenia wartości społecznych i społecznego solidaryzmu. To propozycja dla osób, które czują się odpowiedzialne za rozwijanie w młodych ludziach cech potrzebnych do budowy społeczeństwa dialogu, współdziałania oraz życia opartego na fundamentalnych wartościach, które ukształtowały nas jako ludzi.

Dlaczego „Wiem. Czuję... Pomagam!”? Ponieważ żeby pomagać, trzeba najpierw wiedzieć i czuć. Żeby pomagać, trzeba wiedzieć jak. Podstawą działań jest więc rzetelna wiedza. By pomagać, trzeba rozumieć tego, któremu pomagamy. Żeby pomagać, trzeba rozwinąć w sobie wrażliwość i empatię. Dopiero na tych fundamentach możliwe jest kształtowanie własnego poczucia odpowiedzialności za drugiego człowieka.

Propozycja szkolnych inspiracji do zajęć przygotowana przez Kulczyk Foundation to szesnaście scenariuszy (osiem dla uczniów w wieku 9-12 lat i osiem dla uczniów w wieku 13-16 lat) do wykorzystania np. podczas lekcji wychowawczych, ale także w ramach innych przedmiotów czy zajęć pozalekcyjnych.

Zasadniczym elementem wszystkich zajęć jest rozmowa rozumiana przez nas jako wymiana znaczeń, jako dialog osób o różnym doświadczeniu życiowym i nieco innej perspektywie oglądu świata. Podczas rozmowy jest miejsce na dzielenie się przemyśleniami, refleksjami, formułowanie spostrzeżeń i wątpliwości, jest czas na spieranie się, negocjowanie rozwiązań, wypracowywanie wspólnego stanowiska. Podczas rozmowy jest przestrzeń na mówienie i słuchanie innych, na refleksję nad tym, co słowami wyrazili inni, na podejmowanie próby zrozumienia tego, co chcieli wyrazić.

Rozmawiając uczymy się zasad dialogu i rozumienia innych ludzi. Przypominamy sobie też znaczenie poszczególnych wartości – dla nas i dla ludzi z naszego otoczenia. Przekonujemy się, że ci ludzie mogą w różny sposób postrzegać świat i opisywać go innymi niż my słowami. Ale łączy nas z nimi tak wiele, że obszar zgody co do pryncypiów zawsze jest możliwy. Zapraszam do podjęcia z uczniami rozmów na ważne tematy otaczającego nas świata. Z tych rozmów niech wypłyną mądre i potrzebne działania.

Prof. UAM dr hab. Kinga Kuszak

Prodziekan ds. studenckich i organizacji kształcenia
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wscenariuszach lekcyjnych przygotowanych w ramach nowego projektu edukacyjnego Kulczyk Foundation znajdujemy czytelne odwołanie do najważniejszych międzynarodowych regulacji w dziedzinie praw człowieka. Jest to szczególnie ważne, zwłaszcza w kontekście postanowień Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 r., do której poszczególne scenariusze wyraźnie się odwołują. Umożliwia to uczniom poznanie i zrozumienie najważniejszych praw oraz wolności, które pozostają fundamentem tych regulacji odgrywając szczególną rolę w procesie ich implementacji w poszczególnych państwach. Zaletą scenariuszy jest również to, że w ramach każdego z nich prezentowany jest dobrze dobrany, przekonujący materiał filmowy. Wszystko to sprawia, że ten kolejny projekt edukacyjny Kulczyk Foundation zasługuje na wysoką ocenę. Należy wyrazić przekonanie, że zostanie on szeroko i z powodzeniem wykorzystany w procesie dydaktycznym.

Prof. UAM dr hab. Tadeusz Gadkowski

Kierownik Zakładu Prawa Międzynarodowego
i Organizacji Międzynarodowych
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

PANAMA

SCENARIUSZ LEKCJI

Wodny ambulans
to możliwość szyb-
kiego dotarcia do
pacjentów

Kontrasty. Nowoczesne, bogate miasto z drapaczami chmur...

... a jednocześnie nie tak daleko biedne, drewniane zabudowania

PANAMA:

DŁUGA DROGA
DO LEKARZA

Panama leży w Ameryce Środkowej, graniczy z Kolumbią oraz Kostaryką. Z jednej strony otaczają ją wody Morza Karaibskiego, a z drugiej Ocean Spokojny. Wokół wybrzeży Panamy rozpościerają się przepiękne rafy koralowe. Ten kraj to geograficznie wąski pas lądu, łączący Amerykę Północną z Ameryką Południową. Jego największą częścią jest Kanał Panamski. W skład terytorium Panamy wchodzi także liczne wyspy i wysepki. Panama jest republiką, na jej czele stoi prezydent. Stolicą jest miasto o identycznej nazwie co kraj – czyli Panama. Pomimo piękna tego zakątka świata, nie pozostaje on wolny od poważnych problemów związanych z zaspokajaniem podstawowych potrzeb przez znaczne grupy mieszkańców.

Wiele kultur, różny
standard życia...

Mieszkańcy Panamy tworzą wielokulturowe i wieloetniczne społeczeństwo. Ponad 60 proc. ludności stanowią Metysi, 20 proc. to Mulaci, a kolejne 10 proc. to ludność pochodzenia afrykańskiego. Mieszkają tu także liczne społeczności Indian, czyli rdzennej ludności. Pomimo znacznego postępu gospodarczego Panamy w ciągu minionej dekady (średni wzrost gospodarczy w okresie 2001-2013 to 7,2 proc., podczas gdy dla porównania, średni wzrost gospodarczy w Polsce w tym czasie to ok. 5 proc.), kraj wciąż mierzy się z poważnymi problemami. Trudności te najsilniej dotyczą najuboższych i sprawiają, że ich sytuacja ulega dalszemu pogorszeniu, często prowadząc także do wykluczenia społecznego. Jedną z takich grup są Indianie Ngoba, zamieszkujący zachodnią część kraju.

Trudny dostęp do leczenia

Ngoba mieszkają z dala od dużych ośrodków miejskich. Z powodu słabo rozwiniętej infrastruktury trudno tu dojechać i trudno się stąd wydostać – zwłaszcza, jeśli żyje się w biedzie, czyli tak jak żyją Ngoba. Jedną z najbardziej negatywnych konsekwencji tej sytuacji jest brak dostępu do opieki medycznej i lekarstw. Problem jest widoczny w całym kraju – publiczne placówki medyczne pozostają niedofinansowane, brakuje miejsc i lekarstw dla pacjentów, a w wielu regionach Panamy w ogóle nie ma szpitali i przychodni. Co więc robią Ngoba, gdy ktoś zachoruje? Niestety nie są w stanie zrobić zbyt wiele, mogą jedynie czekać, aż dolegliwości ustąpią bądź podjąć trud i na pieszo wyruszyć w wielokilometrową podróż w poszukiwaniu gabinetu lekarskiego.

Pływający Lekarze

Jedną z organizacji, która wychodzi z propozycją rozwiązań tych problemów, jest „Floating Doctors”, czyli „Pływający Lekarze”. Organizacja ta od kilku lat prowadzi akcje pomocowe, które polegają na wysyłaniu zespołów lekarzy, pływających na łodziach i żaglowcu, do odległych regionów kraju w celu dostarczania lekarstw i niesienia pomocy medycznej potrzebującym. Ich działania zapewniają najuboższym dostęp do opieki lekarskiej, medykamentów, a także nowoczesnego sprzętu medycznego.

Dominika Kulczyk z misją pomocową w Panamie

Tradycyjna Panama. Ci ludzie muszą mieć dostęp do lekarza!

Gdy przybywają „Pływający Lekarze”, robi się wokół nich tłoczno

Wprowadzenie do scenariusza

Zdrowie i poczucie odpowiedzialności to wartości, których powiązanie nie zawsze jest dla nas oczywiste. Jednak są takie sytuacje, gdy ich współzależność nie budzi naszych wątpliwości. Imperatyw troski o własne zdrowie dotyczy każdego człowieka. Od najmłodszych lat rodzice, nauczyciele, przedstawiciele różnych środowisk zachęcają dzieci, by dbały o zdrowie i zapobiegały różnym chorobom. Elementem wychowania jest promocja postawy prozdrowotnej oraz rozbudzenie poczucia odpowiedzialności za własny stan zdrowia.

Z kolei imperatyw odpowiedzialności za cudze zdrowie w powszechnym mniemaniu wiąże się przede wszystkim z profesją lekarza, obowiązkami, jakie ma on wobec pacjentów. Odpowiedzialność jest w oczywisty sposób wpisana w misję tego zawodu. Ale przecież nie będąc lekarzami, możemy i powinniśmy troszczyć się o zdrowie innych, o ich dobrostan psychofizyczny. W obszarze najbliższych relacji rodzinnych rodzice troszczą się o zdrowie dzieci, a po wielu latach dzieci czynią to samo wobec rodziców. Troszczymy się także o zdrowie przyjaciół, sąsiadów. Choćby wtedy, gdy idziemy kupić im leki, bo oni sami, z powodu choroby, nie mogą wyjść z domu. Z poczucia odpowiedzialności za zdrowie i życie innych uczymy się np. pierwszej pomocy. Poszerzając jeszcze bardziej zakres relacji, możemy troszczyć się o zdrowie osób, które potrzebują pomocy, a mieszkają tysiące kilometrów od nas. Chcemy się opiekować, troszczymy się, czujemy się odpowiedzialni, choć przecież nie jesteśmy lekarzami. I taka potrzeba, wewnętrzny nakaz, aktywna postawa są w naszym życiu całkowicie naturalne.

Zamieszczony poniżej scenariusz zaprasza uczniów do refleksji nad zagadnieniem zdrowia, dobrostanu psychofizycznego oraz odpowiedzialności za nie. Inspiracją do rozmów i indywidualnego namysłu są wybrane fragmenty reportażu pt. „Doktor Ben”. Jego bohaterowie nie tylko odpowiedzialnie leczą. Ich misją są szersze działania na rzecz jednostki, lokalnej społeczności, wreszcie ludzkości. Poznanie przez uczniów intencji i filozofii ich działań może zainspirować młodych ludzi do tego, by spróbowali stać się odpowiedzialni nie tylko za własne zdrowie, ale też za dobrostan psychofizyczny innych ludzi. Wiąże się to z określonymi działaniami na rzecz drugiego człowieka.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Dr Benjamin LaBrot kieruje lekarzami-wolontariuszami

Dramatyczny widok, ale na szczęście obok są lekarze-wolontariusze

Autorka:
Katarzyna SadowskaCzas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

W trosce o zdrowie innych

ZAGADNIENIA:

zdrowie, dobrostan psychofizyczny, znaczenie odpowiedzialności, powołanie, troska, sens działania na rzecz innych, organizacja „Floating Doctors”

WARTOŚCI:

zdrowie, odpowiedzialność, odpowiedzialność za życie innych

CĘLE LEKCJI:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- zyskuje świadomość znaczenia kategorii „zdrowie” (umie wymienić czynniki, które składają się na dobrostan psychofizyczny);
- rozumie sens i istotę działań na rzecz drugiego człowieka;
- potrafi odpowiedzieć na pytanie, na czym polega odpowiedzialność;
- rozumie sens i istotę działań organizacji „Floating Doctors” jako przykładu misji niesienia pomocy innym.

METODY I FORMY PRACY:

praca indywidualna, praca w grupach, analiza źródeł

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragmenty reportażu „Doktor Ben”, arkusze papieru, arkusze z wymienionymi obszarami do pracy w grupach, pisaki, małe karteczki typu post-it

Przebieg zajęć

Rozmowa

KTO MOŻE ZOSTAĆ LEKARZEM?

Poproś uczniów, by zastanowili się nad zagadnieniem zawodu lekarza. Niech spróbują znaleźć odpowiedzi na następujące pytania:

- Co decyduje o tym, jaki zawód wybiera człowiek?
- Dlaczego niektórzy chcą zostać lekarzami?
- Jakie trzeba mieć przygotowanie, by wykonywać ten zawód?

Niech uczniowie zastanowią się również, czy znają jakichś wolontariuszy. Gdzie można spotkać wolontariuszy? A może rodzice uczniów angażują się w wolontariat?

Praca w grupach,
tworzenie definicji

CO TO JEST ZDROWIE? CO TO ZNACZY BYĆ ZDROWYM?

Podziel uczniów na pięcioosobowe zespoły. Rozdaj im duże arkusze papieru i kolorowe pisaki. Każdy zespół otrzymuje zadanie wypisania elementów (czynników), które składają się na dobrostan psychofizyczny. Na początku pracy zapytaj uczniów, jak rozumieją pojęcie dobrostan psychofizyczny.

Niech przedstawiciel każdego zespołu zaprezentuje wyniki pracy grupowej.

Film, rozmowa

DOKTOR BEN I „FLOATING DOCTORS”

Wyświetl fragmenty reportażu pt. „Doktor Ben”, podczas oglądania którego uczniowie poznają doktora Bena oraz organizację „Floating Doctors” („Pływający Lekarze”).

Po projekcji zapytaj uczniów:

- Co jest istotą działań doktora Bena i osób z nim współpracujących? Kim są te osoby?
- W jakim zakresie i komu pomaga organizacja „Floating Doctors”?
- W jakich miejscach działa?
- Jak wygląda codzienna praca „Floating Doctors”?

W rozmowie staraj się wyeksponować cele organizacji „Floating Doctors”. Są to:

- interwencja medyczna w sytuacjach trudnych (badania, lekarstwa);
- przeciwdziałanie schorzeniom przez promowanie właściwych nawyków zdrowotnych (np. rozdawanie szczoteczek do zębów dzieciom, pokazanie odpowiedniego sposobu szczotkowania zębów);
- działania na rzecz poprawy warunków życia;
- zapewnienie pacjentom kontaktu z życzliwymi osobami.

Dokonując podsumowania, zaznacz, że istotą działań „Floating Doctors” jest dbałość o zdrowie rozumiane szeroko – zgodnie z wcześniej przywoływaną definicją jako dobrostan psychofizyczny.

Praca w grupach

ODPOWIEDZIALNOŚĆ „FLOATING DOCTORS”

Rozdaj grupom kartki z pytaniami dotyczącymi odpowiedzialności zawodowej „Floating Doctors” oraz efektów działań tej organizacji. Każda z grup otrzymuje po trzy kartki z zadaniami i zapisuje spostrzeżenia dotyczące wszystkich trzech obszarów. Wyznacz czas na wykonanie zadania (ok. 10 minut), namów do dyskusji w ramach grupy, a potem poproś o prezentację.

OBSZAR 1: Jakie znaczenie ma praca członków organizacji dla indywidualnych osób, którym organizacja pomaga?

(Np. poprawa ich stanu zdrowia, uśmierzenie bólu, złagodzenie lub zniesienie uciążliwych objawów, zapewnienie niezbędnych leków, uspokojenie i rozwianie wątpliwości podopiecznych co do ich stanu zdrowia).

OBSZAR 2: Jakie znaczenie ma praca członków organizacji dla całej społeczności, do której przybywa?

(Np. znaczna część osób od razu może skorzystać z kompleksowej pomocy medycznej, rozwiązanie powszechnego problemu dotarcia do najbliższego, a często oddalonego o wiele kilometrów szpitala lub punktu pomocy medycznej, promowanie właściwych nawyków zdrowotnych).

OBSZAR 3: Jakie znaczenie ma praca członków organizacji dla całej ludzkości?

(Np. podkreślanie istoty i znaczenia tego typu działań, będących realizacją idei poszanowania praw człowieka, troski o słabszych, wyrównywania szans).

Rozmowa

ODPOWIEDZIALNOŚĆ TO ISTOTA NASZEGO CZŁOWIECZENSTWA

Porozmawiajcie o odpowiedzialności. Zapytaj uczniów:

- Czy bycie odpowiedzialnym jest domeną wszystkich? Jeżeli tak, to w jakim zakresie? Jeżeli nie, to kogo i dlaczego?
- Czy uważacie, że rodzimy się z poczuciem odpowiedzialności, czy rodzice i szkoła nas jej uczą?
- O kim można powiedzieć, że jest odpowiedzialny? Jak zachowuje się taka osoba?
- Czy bycie odpowiedzialnym jest trudne? W jakich sytuacjach?
- W jakim stopniu nasza odpowiedzialność ma wpływ na jakość naszego życia i życia innych?

Poproś uczniów o to, by wskazali, na czym polega odpowiedzialność bohaterów reportażu i jak się objawia.

Podsumowanie

GDYBYM MIAŁ/A DOKŁĄCZYĆ DO „FLOATING DOCTORS” ...

Poproś uczniów, by wyobrazili sobie, że mają dołączyć do organizacji „Floating Doctors”, niekoniecznie w charakterze osób zajmujących się leczeniem, ale np. niosących inne niezbędne wsparcie. Rozdaj uczniom małe karteczki na których napiszą, jaką swoją umiejętność mogliby w tym wykorzystać.

Wyznacz miejsce, gdzie uczniowie przykleją swoje deklaracje.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

POLSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Mama SOS, pani Małgosia Błażewicz oraz szczęśliwa rodzina zastępcza

Rodzinne ciepło. Tylko ono może uczynić życie radosnym! Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce robi wszystko, by dzieci były szczęśliwe

Zajęcia w świetlicy Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce

Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce uczy, jak pomagać dzieciom

Nowa rodzina, nowi koledzy. I zabawa, której dotąd brakowało

Dominika Kulczyk wsparła Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce

POLSKA: STOWARZYSZENIE SOS WIOSKI DZIECIĘCE:

JAK ODBUDOWAĆ RODZINĘ

Od czasów transformacji ustrojowej z 1989 roku Polska skutecznie poradziła sobie z wieloma wyzwaniami społecznymi i ekonomicznymi. Jednak jedną z nierozwiązanych kwestii pozostał problem sieroctwa i wykluczenia społecznego dzieci osieroconych. Szacuje się, że w 2001 roku pod nadzorem sądów pozostawało ponad 177 tysięcy dzieci, z czego ponad 30 tysięcy znajdowało się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wiele fundacji i organizacji działających na rzecz dzieci osieroconych jednoznacznie wskazuje, że w obecnej sytuacji głównym celem podejmowanych działań powinno być zapobieganie wykluczeniu społecznemu najmłodszych, a także praca na rzecz środowisk patologicznych, z których w znacznej mierze te dzieci pochodzą.

Nie zawsze jest tak, że rodzice nie żyją

Sieroctwo kojarzone jest zwykle ze stanem, w którym dziecko nie ma jednego lub obojga rodziców. Tymczasem definicja sieroctwa obejmuje także pojęcie sieroctwa społecznego, czyli stan, w którym znajduje się dziecko porzucone przez naturalnych rodziców, odebrane rodzicom na mocy nakazu sądowego, czy też takie, którego kontakt z rodzicami naturalnymi jest ograniczony lub zakazany z mocy prawa. Przeglądając się sytuacji dzieci osieroconych w Polsce, wyraźnie widać, że są możliwości, by ich warunki znacznie poprawić.

Koszmar wykluczenia społecznego

Po pierwsze, działanie na rzecz dzieci osieroconych społecznie powinno zaczynać się w rodzinach zagrożonych takim problemem. W praktyce oznacza to m.in. pomoc dla rodzin ubogich, rodzin, w których stosowana jest przemoc oraz rodzin, w których występuje problem uzależnień. Po drugie, opieka nad dziećmi osieroconymi społecznie powinna zakładać przeciwdziałanie stygmatyzacji i wykluczeniu społecznemu takich dzieci. Wykluczenie społeczne to sytuacja, w której dana osoba nie może w pełni uczestniczyć w życiu społecznym. W Polsce jedną z grup najbardziej narażonych na marginalizację społeczną są dzieci i młodzież pochodzące ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujące się poza rodziną (pamiętajmy: doświadczenie odrzucenia społecznego jest niezwykle bolesne i może powodować trwałą traumę uniemożliwiającą budowanie zdrowych relacji w dorosłym życiu). Po trzecie, działanie na rzecz dzieci osieroconych to także kampanie społeczne zmierzające do obalania szkodliwych stereotypów na temat dzieci z domów dziecka czy rodzin zastępczych.

Więzi, których tak brakuje

Jedną z wielu organizacji działających w Polsce na rzecz walki z problemem sieroctwa społecznego jest Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Organizacja prowadzi wioski dziecięce, wspólnoty młodzieżowe, a także świetlice dla rodziców i dzieci. Kładzie nacisk na budowanie relacji społecznych, integrowanie dzieci osieroconych ze społeczeństwem, a także na wsparcie dla rodzin zagrożonych wystąpieniem problemu. Odbudowuje więzi, których brak legł u podstaw dramatu wielu polskich kilku- lub kilkunastoletków.

Wprowadzenie do scenariusza

Czy można szanować siebie i innych, nauczyć się ufać ludziom, gdy kiedyś drugi człowiek tak bardzo nas zawiódł? W Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkaniowej SOS młodzi ludzie odkrywają, na czym polega życie z drugim człowiekiem, który nie zawiedzie, który zaufa i któremu można zaufać. Uczą się obdarzać innych szacunkiem, bo sami są szanowani przez swoich opiekunów i współmieszkańców. Wykonując codzienne czynności, uczą się organizacji dnia, wypełniania zobowiązań, odpowiedzialności za siebie i innych. Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS przygotowuje młodych ludzi do przekroczenia progu dorosłości, do tego, by odpowiedzialnie i świadomie rozpocząć życie na własny rachunek. Jednak wspólnota to przede wszystkim osoby, które ją tworzą – to ludzie, którzy się lubią, spędzają wspólnie czas, dzielą się radościami, troskami, rozmawiają o niepowodzeniach i sukcesach. Wspólnota jest jak duża rodzina, w której od rana panuje gwar, każdy się gdzieś śpieszy do swoich spraw, ale przysiadają na chwilę przy stole, by zjeść kanapkę, napić się gorącej herbaty podanej przez bliską osobę, w przelocie dostrzec życzliwy uśmiech i obdarzyć uśmiechem. Zapraszamy do poznania historii Janka Daszkiewicza i podjęcia rozważań na temat wspólnoty, samorządności, zaufania i szacunku.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Autorka:
Katarzyna Sadowska

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Szacunek, zaufanie, współodpowiedzialność. O życiu w Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkaniowej SOS

ZAGADNIENIA:

rodzina zastępcza, wspólnota, zasady życia we wspólnocie, samorządność

WARTOŚCI:

miłość, oddanie, poczucie wspólnoty, szacunek, zaufanie, odpowiedzialność

CELE ZAJĘĆ:

PO LEKCJI UCZĘŃ:

- ▶ podejmuje refleksję nad potrzebą życia we wspólnocie;
- ▶ wie, jakie zasady obowiązują w takiej grupie społecznej;
- ▶ rozumie, że fundamentem budowania relacji z ludźmi jest szacunek, zaufanie i odpowiedzialność za siebie i innych ludzi;
- ▶ umie krótko scharakteryzować działalność Wioski Dziecięcych SOS oraz Młodzieżowych Wspólnot Mieszkaniowych SOS;
- ▶ potrafi wyjaśnić, na czym polega samorządność.

METODY I FORMY PRACY:

rozmowa, praca w grupach, dyskusja, analiza źródeł

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragment reportażu „Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat”, kartki, pisaki

Przebieg zajęć

Rozmowa

BLISKOŚĆ W RODZINIE

Porozmawiaj z uczniami, w jaki sposób można zbudować bliskie więzi rodzinne? Co jest niezbędne do dobrego funkcjonowania rodziny? Co powinna dawać rodzina dzieciom? Co można zrobić, gdy rodzina źle funkcjonuje?

Krótko wprowadź uczniów w tematykę filmu.

Film, rozmowa

ZAUFAŃIE I BLISKOŚĆ W RODZINIE ZASTĘPCZEJ. SAMORZĄDNOŚĆ WE WSPÓLNOŚCI MIESZKANIOWEJ

Wyświetl uczniom fragment reportażu „Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat”.

Po obejrzeniu filmu zapytaj uczniów:

- Co ich poruszyło w obejrzanym wspólnie filmie?
- Które postaci przyciągnęły ich uwagę? Dlaczego?
- Jakie relacje panują w rodzinie zastępczej?
- Jakie zasady obowiązują we wspólnocie? Jakie jej mieszkańcy mają obowiązki, jakie prawa?
- Za co czują się odpowiedzialni? Na czym polega ich samorządność?
- Jakie relacje między podopiecznymi oraz między wychowawcą a podopiecznymi panują w Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkaniowej SOS?
- Na ile funkcjonowanie we wspólnocie przygotowuje młodzież do późniejszego samodzielnego życia?

Praca w grupach,
rozmowa

SZTUKA ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTÓW

Zwróć uwagę uczniów na to, że szesnastolatki i młodzieńcy do Młodzieżowych Wspólnot Mieszkaniowych SOS wychowywali się w różnych domach. I choć zapewne w wielu z nich obowiązują podobne zasady, to z pewnością po przybyciu do takiego wspólnego domu nierzadko dochodzi wśród domowników do konfliktów.

- Podziel klasę na grupy i zaproś do wykonania zadania.

Zadania dla grup:

Wyobraźcie sobie, że jesteście mieszkańcami Młodzieżowych Wspólnot Mieszkaniowych SOS. Wymyślcie i krótko opiszcie konflikt, który mógłby tam powstać. Po zapisaniu problemu przekażcie kartkę dalej. Niech kolejna grupa zaproponuje rozwiązanie wymyślonej przez Was sytuacji konfliktowej.

- Pokieruj zadaniem tak, by poszczególne grupy zaproponowały do rozważenia inny problem.
- Poproś przedstawicieli grup o zaprezentowanie proponowanych przez nich rozwiązań.

Podsumowując, zastanówcie się, co jest konieczne do prawidłowego funkcjonowania takich wspólnot.

Praca w grupach,
rozmowa

SZACUNEK I ZAUFANIE TO PODSTAWA

Podziel uczniów na parzystą liczbę grup. Przekaż im fragmenty tekstów pochodzących z książki pod red. Małgorzaty Boguni-Borowskiej „Fundamenty dobrego społeczeństwa. Wartości”. Grupom o numerach nieparzystych przekaż fragmenty odnoszące się do szacunku. Grupom o numerach parzystych – zaufania. Niech każda z grup wyszuka w nich charakterystyczne elementy, które pozwolą na stworzenie definicji szacunku lub zaufania.

„Gdy ustępujemy miejsca starszemu w tramwaju, kłaniamy się profesorowi, otwieramy drzwi kobiecie, wręczamy kwiaty artyście, całujemy pierścień papieża, wkładamy czarny garnitur na czyjś pogrzeb – wyrażamy szacunek w zachowaniu. Ale podstawowym sposobem bycia jest dla człowieka symboliczna komunikacja z innym – rozmowa. Wyrazem szacunku jest sposób zwracania się do innych, przyjęte w danej kulturze formy grzecznościowe (...). Szacunek wyraża się nie tylko w bezpośredniej relacji z osobą szanowaną, ale także w sposobie, w jaki o niej mówimy z innymi, opiniach, plotkach, recenzjach, świadectwie, jakiego publicznie udzielamy na jej temat (...). Najprostsza relacja szacunku wiąże dwie jednostki: tę, która jest godna szacunku, i tę, która ją szacunkiem obdarza; szanowanego i szanującego. Oczywiście używamy często pojęcia szacunku także w odniesieniu do całych grup, zbiorowości, środowisk, kategorii społecznych: darzymy szacunkiem (...). Szacunkiem obdarzamy kogoś ze względu na jego indywidualne uzdolnienia, talenty, umiejętności, wrodzone czy nabyte (...). Szacunkiem obdarzamy za jakieś ogólne cechy biografii (...) udzielamy szacunku za sumę czyich dobrych uczynków, godnych zachowań, fachowych działań, trafnych wyborów, twórczych rezultatów, słusznych decyzji w przeszłości (...). W wielu kulturach szacunek należy się starszym (...). Obdarzamy szacunkiem ze względu na szczególną pozycję i funkcję pełnioną w grupie (..) kapitana w drużynie piłkarskiej (...). Szacunek kierujemy ku pewnym zawodom z uwagi na ich niezbędność dla zbiorowości i powinność udzielania pomocy innym: lekarzom i strażakom, policjantom i żołnierzom, adwokatom i filantropom (...). Szacunek ma wiele odcieni i spokrewniony jest z innymi rodzajami ludzkich relacji”.

„Zdolność pokładania ufności w dorosłym opiekunie to jedno z behawioralnych elementów wyposażenia ewolucyjnego gatunku ludzkiego. Jest ona uniwersalna, pojawia się w skali całego świata na wczesnym etapie rozwoju osobowego. Jest to wrodzona predyspozycja, ulegająca wzmocnieniu bądź osłabieniu (częściej jak wiemy, osłabieniu) w drodze bezpośrednich kontaktów z ludźmi, którym można i nie można ufać (...). Zaufanie jest zatem zarówno wrodzoną cechą behawioralną, jak i pewną odpowiedzią na zmiany środowiska społecznego. Jesteśmy istotami elastycznymi wobec środowisk, które sami aktywnie stwarzamy (...). Jeśli chodzi o budowanie zaufania, wszystko ma znaczenie: i socjalizacja, i doświadczenie rozumiane jako kalkulacje oparte na konkretnych życiowych przykładach zgody bądź odmowy współpracy ze strony innych jednostek, i zmieniające się okoliczności kulturowe. Zaufanie uogólnione kształtują pospołu i geny, i socjalizacja pierwotna, i doświadczenia ludzkie w odpowiedzi na zastane i zmieniające się historycznie warunki środowiskowe”.

Podsumowanie

JAK ZGODNIE ŻYĆ WE WSPÓLNOŚCI?

Poproś przedstawicieli grup o próbę stworzenia definicji szacunku lub zaufania. Zwróć uwagę uczniów, iż wiele sytuacji konfliktowych może wynikać z braku wzajemnego szacunku lub zaufania do drugiej osoby. Wspólnie zastanówcie się, czy praca nad tymi wartościami w relacjach z innymi ludźmi może pomóc szybciej i skuteczniej rozwiązać zaistniałe we wspólności konflikty. Zapytaj uczniów także o to, jakie inne wartości stanowią podstawę dobrych relacji z drugim człowiekiem. Zbierz wszystkie pomysły i podsumuj zajęcia.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

MALAWI

SCENARIUSZ LEKCJI

MALAWI:

WALKA Z BIEDĄ I CHOROBA

Malawi to niewielki kraj śródlądowy graniczący z Zambią, Tanzanią i Mozambikiem. Zamieszkuje go około 16,8 milionów ludzi i liczba ta nadal wzrasta. Gospodarka Malawi mierzy się z licznymi problemami, co w konsekwencji powoduje, że po pierwsze, państwo jest zaliczane do grupy krajów o niskim dochodzie, a po drugie, znaczna część tej licznej populacji żyje w skrajnej biedzie.

Sytuacja gospodarcza bez wyjścia

Sytuacja ekonomiczna Malawi uległa dalszemu pogorszeniu po kryzysie finansowym z 2008 roku. Gospodarka tego kraju opiera się przede wszystkim na rolnictwie. Jednak z powodu zacofania technologicznego, niedofinansowania oraz trudnych warunków klimatycznych produkcja żywności jest tu nieefektywna i nie może zaspokoić potrzeb mieszkańców. Dlatego Malawi zmuszone jest do importowania żywności z zagranicy.

Choroba z biedy i nieświadomości

Problemy, z którymi mierzą się kraje tak biedne jak Malawi, nie tylko hamują rozwój i maksymalnie utrudniają życie mieszkańcom. Sprzyjają również rozprzestrzenianiu się zagrożeń innego typu. Tragedią Malawi, tuż obok ubóstwa i niedożywienia, jest AIDS. Szacuje się, że ponad milion osób pozostaje nosicielami wirusa HIV, z czego ponad połowa to kobiety powyżej 15. roku życia, a ponad 80 tysięcy to dzieci poniżej 14. roku życia.

Edukacja na niskim poziomie

OGÓLNY poziom wiedzy o życiu seksualnym i przyczynach zarażenia HIV jest w Malawi bardzo niski. Dzieje się tak dlatego, że po pierwsze, znaczna część społeczeństwa z powodu biedy nie ma dostępu do edukacji. Po drugie, poziom edukacji publicznej, jeśli już ktoś ma szcześnie się uczyć, jest niski, więc ukończenie szkoły nie jest jednoznaczne ze zdobyciem należytej wiedzy. W konsekwencji przypadki zakażenia tym wirusem wynikają z całkowitej nieświadomości partnera czy partnerki. Mało tego, w Malawi notuje się także wysoki poziom prostytucji, co sprawia, że ryzyko rozprzestrzenienia się wirusa bardzo wzrasta.

Wyrwać ulicy tysiące sierot

Kiedy w tym kraju kobieta chora na AIDS rodzi zdrowe dziecko, staje przed okrutnym dylematem: czy karmić je piersią i ryzykować zarażenie, czy skazać je na śmierć głodową? W rezultacie, świadomie lub nie, wybiera opcję pierwszą. Szacuje się, że długość życia osób chorych na AIDS w Malawi nie przekracza 49 lat. Po pierwsze oznacza to, że dziecko zarażone HIV bardzo szybko straci rodziców i zostanie sierotą. Po drugie, straci także praktycznie wszystkie szanse na edukację – nie będzie miało bowiem opiekunów, którzy mu ją zapewnią i zostanie skazane na życie w skrajnej biedzie. Wziąwszy pod uwagę jego chorobę, oznacza to też ogromne cierpienie. Dlatego tak ważne są działania organizacji pomocowych takich jak Jacaranda Foundation, które starają się przejąć opiekę nad dziećmi pozostającymi w przerażającej sytuacji. Chodzi o to, by pomimo choroby miały prawo oraz warunki do rozwoju. By nie były skazane na walkę o życie na ulicy.

W Malawi wielu ludzi z trudem walczy o przetrwanie

Niestety, wiele dzieci przychodzi tu na świat jako nosiciele HIV

Obiad to w zmagającym się z biedą Malawi ważne wydarzenie

Tak wygląda szpital, w którym leżą m.in. ludzie chorzy na AIDS

W Malawi edukacja jest szansą na zmianę warunków życia

Nadzieja, radość, bezpieczeństwo. Kolejka po jedzenie w szkole prowadzonej przez Jacaranda Foundation

Wprowadzenie do scenariusza

Psychologowie uważają, że marzenia pełnią wiele pozytywnych funkcji: motywują do działania, rozwijają wyobraźnię, pamięć, itp. Dobrze jest uczynić je swoim celem, a następnie wziąć los w swoje ręce i konsekwentnie zmierzać do tego celu. Osiągnięcie go czasem jest łatwe, ale częściej droga do celu wymaga trudu, wytrwałości, pokonywania własnych słabości i przeciwności losu. Wytrwałość jest właściwością indywidualną jednostki. Jedni są bardziej wytrwali, inni mniej, a jeszcze innym zupełnie brakuje wytrwałości. Gdy tylko pojawiają się przeszkody, szybko rezygnują z osiągnięcia danego celu i wybierają taki, który wymaga mniejszego wysiłku. Pozytywne nastawienie jest motorem sprawstwa, które pozwala na przekór losowi osiągnąć cel. Przykładem takiej determinacji, wytrwałości w dążeniu do celu jest bohater reportażu pt. „Dzień w którym miałem najlepsze ubranie”. Inspiruje nas do rozmów o tym, czym jest rozwój osobisty, pokonywanie przeszkód, determinacja w dążeniu do celu, itp.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Dominika Kulczyk z Marie Da Silvą, założycielką Jacarandy

Szkoła prowadzona przez Fundację Jacaranda. Wiele z tych dzieci żyło dotąd na ulicy!

Autorka:
Kamila StupskaCzas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Na przekór losowi –
marzenia się spełniają...**ZAGADNIENIA:**rozwój osobisty, pokonywanie przeszkód,
determinacja w dążeniu do celu, wysiłek, edukacja**WARTOŚCI:**dążenie do celu, wytrwałość, pomoc, aktywność
na rzecz innych**CELE LEKCJI:****PO LEKCJI UCZEŃ:**

- potrafi określić, jakie działania trzeba podjąć, aby osiągnąć indywidualne cele;
- wskazuje cechy umożliwiające lub utrudniające osiągnięcie postawionych celów;
- ma świadomość, jak ważna jest pozytywna determinacja w dążeniu do celu;
- zastanawia się, jakie działania trzeba podjąć, żeby stworzyć sieć pomocy;
- potrafi krótko scharakteryzować działalność Fundacji Jacaranda.

METODY I FORMY PRACY:rozmowa, analiza źródeł, praca indywidualna, praca
w grupach**ŚRODKI DYDAKTYCZNE:**fragmenty reportażu „Dzień, w którym miałem najlepsze ubranie”, szary papier, flamastry, kredki,
karty pracy

Przebieg zajęć

Film, rozmowa

CO PRZESZKADZA W DAŻENIU DO CELU?

Zaprezentuj uczniom fragmenty reportażu „Dzień, w którym miałem najlepsze ubranie”. Po obejrzeniu filmu zastanówcie się wspólnie, jakie czynniki utrudniały bohaterowi jego osobisty rozwój, osiągnięcie celu.

Podzielcie je na dwie grupy:

- **CZYNNIKI MAKROSPÓŁECZNE** – czyli odnoszące się do szerokiej płaszczyzny, np. sytuacja społeczno-ekonomiczna Afryki, sytuacja zdrowotna ludzi tam mieszkających; kwestie dostępu do edukacji;
- **CZYNNIKI MIKROSPÓŁECZNE**
 - sytuacja rodzinna Johna (śmierć rodziców, skomplikowane relacje z krewnymi, porzucenie przez wujka, epizody bezdomności, trudnienia się żebractwem, ostracyzm);
 - sytuacja szkolna Johna (chęć uczenia się, ale dotychczas brak środków na to pozwalających – niedobory ubrań, brak podręczników);
 - sytuacja zdrowotna Johna (jego choroba – jest nosicielem wirusa HIV, wyprawy do znacznie oddalonego szpitala).

Zapytaj także uczniów:

- Jakie cechy Johna zdecydowały, że chodzi do szkoły, wygrał konkurs na najlepszy esej, złożył wizytę w Anglii królowej Elżbiecie?
- Jakie emocje przeżywał w różnych momentach życia?

- Dlaczego Johnowi zależało na uczęszczaniu do szkoły?
- Co musiał zrobić, aby osiągnąć cel?
- Co by się stało, gdyby John nie trafił do szkoły prowadzonej przez Marie?

Pokieruj rozmową tak, by uczniowie dostrzegli rolę wytrwałości w życiu człowieka oraz rolę edukacji, która pozwala odmienić ludzki los.

Praca w grupie

A GDYBY TAK POMÓC?

Podziel klasę na grupy. Niech każda z nich wybierze, jaką branżę chce reprezentować: spożywczą, odzieżową, obuwniczą, transportową, farmaceutyczną, wydawniczo-papierniczą (lub inną).

Zadania dla grup:

Reprezentujecie międzynarodową firmę branży..... Chcecie wesprzeć szkołę prowadzoną przez Marie Da Silva. Zdobyliście jej zgodę oraz zgodę Johna Samsona i Fundacji Jacaranda na wykorzystanie ich wizerunku. Zastanówcie się, jakie działania chcecie podjąć, jak możecie wesprzeć szkołę. Kogo namówić do współpracy, jak wypromować Wasze produkty, żeby ich sprzedaż wsparła Fundację. Stwórzcie plan działań, sieć wsparcia oraz plakat przemawiający do Waszych odbiorców, promujący szkołę Marie Da Silva.

Przedstawiciele grup prezentują propozycje swoich działań na forum klasy.

Praca indywidualna

DALSZE LOSY JOHNA SAMSONA

Poproś uczniów, by wyobrazili sobie, że mają napisać biografię Johna Samsona, która ukaże się na całym świecie i będzie tłumaczona na wiele języków. Zadaniem uczniów jest:

- zaproponować tytuł książki;
- zaproponować tytuły rozdziałów i podrozdziałów;
- dopisać streszczenie ostatniego rozdziału historii Johna dotyczącego jego przyszłości po opuszczeniu szkoły.

Karta pracy

Tytuł:

Historia Johna

Spis treści:

Rozdział 1.

Rozdział 2.

Rozdział 3.

Rozdział 4.

Rozdział 5.

.....

Podsumowanie

W STRONĘ MARZEŃ

W ramach podsumowania zajęć poproś chętnych uczniów o przeczytanie swoich propozycji. Pokieruj rozmową o zadaniu tak, aby ponownie podkreślić, jak ważne w życiu człowieka są edukacja oraz dążenie do wymarzonego celu.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

UKRAINA

SCENARIUSZ LEKCJI

To ci, którzy odeszli walcząc o wolność. Zostawili dzieci, żony. Ich bliskim życie zaważyło się w jednej chwili

Pomimo wojny ważne jest, by dzieci chodziły do szkoły

Przepyszna pizza z Pizza Veterano dla weteranów leżących w szpitalu

„Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cała świat”

Janusz Korczak

AMI ŚWIAT

EFEKT
DOMINA

INSPIRACJE DO ZAJĘĆ Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ

WIEM. CZUJE...

POMAGAMI!

KULCZYK
FOUNDATION

EFFEKT
DOMINA

UKRAINA:

PRAGNIENIE WOLNOŚCI

W listopadzie 2013 roku w nagłówkach programów informacyjnych pojawiły się wiadomości o zerwaniu negocjacji w sprawie warunków przystąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej (UE). Ówczesny prezydent Ukrainy – Wiktor Janukowycz, zawiesił wieloletnie rozmowy w sprawie podpisania umowy stowarzyszeniowej, która stanowi ważny krok w staraniach o przyłączenie do struktur unijnych. W odpowiedzi na tę sytuację w Kijowie wybuchła fala protestów społecznych, a opozycja polityczna zażądała usunięcia Janukowycza z funkcji prezydenta. Manifestacja przybrała charakter ogólnonarodowej rewolucji, która postulowała wprowadzenie radykalnych zmian w państwie (m.in. walkę z korupcją, walkę z bezrobociem, umocnienie procesów demokratyzacji). Wbrew oczekiwaniom władzy, pomimo podjęcia brutalnej interwencji jednostek specjalnych policji (Berkut), protesty zamiast osłabnąć, rozlały się po całym kraju, a ruch zaczęto nazywać Euromajdanem.

Od walk ulicznych do wojny

W lutym 2014 roku, w wyniku walk ulicznych zginęło kilkaset osób. Był to moment przełomowy, ponieważ narastająca presja zmusiła prezydenta do ogłoszenia wcześniejszych wyborów i usunięcia jednostek Berkutu z przestrzeni publicznej. Sam Janukowycz, na mocy decyzji parlamentu, został pozbawiony urzędu. Funkcję prezydenta tymczasowo objął Oлександр Турczynow, a obecnie fotel prezydencki zajmuje Petro Poroszenko. Podczas gdy proeuropejska, zachodnia część Ukrainy świętowała zwycięstwo, wśród mieszkańców prorosyjskiego obszaru wschodniego i Krymu nasilały się tendencje separatystyczne. Padały postulaty zacieśnienia relacji z Rosją. W marcu 2014 roku ogłoszono deklarację niepodległości Republiki Krymu (de facto został przejęty przez Rosję), a w kwietniu nastroje separatystyczne w obwodzie donieckim i ługańskim przerodziły się w konflikt zbrojny pomiędzy ukraińskimi siłami bezpieczeństwa a separatystami prorosyjskimi. Konflikt ten, wspierany przez Rosję, trwa do dziś.

Głęboko zakorzeniona trauma

Największymi ofiarami każdej wojny są cywile, czyli zwyczajni obywatele. Ich codzienność zmienia się drastycznie, pojawiają się problemy z dostępem do elektryczności, żywności, zamykane są szkoły i miejsca pracy. Dodatkowo pojawia się strach przed utratą życia. Wielu mieszkańców Krymu, a także obwodu donieckiego i ługańskiego doświadczyło niewyobrażalnych tragedii. Byli świadkami śmierci swoich bliskich, którzy zginęli na skutek prowadzonych działań zbrojnych. Naturalne w tak trudnych momentach staje się więc dążenie do powrotu do życia w normalnych warunkach i poszukiwanie bezpiecznego miejsca. Dla Ukraińców z regionów objętych konfliktem takim miejscem jest Polska, to właśnie tutaj, u nas szukają schronienia i próbują zapomnieć o koszmarze wojny.

Przestać o tym myśleć

Jedną z placówek, która udziela pomocy uciekającym z Ukrainy, jest Archidiecezjalny Ośrodek Charytatywny Caritas Archidiecezji Warmińskiej. Potrzebne, a zarazem niezwykle interesujące inicjatywy powstają także na terenie Ukrainy. Należy do nich przedsiębiorstwo społeczne Pizza Veterano, założone przez weteranów wojennych. Jest to zarówno miejsce pracy, jak i powrotu do normalności, w którym osoby po przejściach wojennych. Mogą tu znaleźć nie tylko zatrudnienie, ale także wsparcie oraz zrozumienie.

Elina Galva z synami. Straciła na wojnie ukochanego męża

Pizza Veterano pomaga weteranom zapomnieć o wojnie

Dominika Kulczyk, ukraińskie dzieci... i prezenty z Polski!

Wprowadzenie do scenariusza

Po osobistym dramacie, tragicznych przeżyciach, ludzie dotknięci przez los muszą odnaleźć w sobie wewnętrzną siłę do walki o każdy kolejny dzień normalności. Ich niełatwym, w tej sytuacji, zadaniem jest stworzyć bezpieczny dom dla najbliższych, znaleźć zatrudnienie, utrzymać rodzinę, pomóc innym. Żołnierze muszą nauczyć się żyć od nowa po traumie związanej z udziałem w walce na froncie. Ich rodziny zaś, jeśli dotknęło ich największe nieszczęście, muszą odnaleźć nowy sens po stracie najbliższej osoby. Podejmują to wyzwanie ze świadomością, że nigdy nie będzie już tak jak wcześniej i nic nie będzie takie, jak było. Elina, bohaterka prezentowanego reportażu, straciła męża. Próbuje odnaleźć w sobie siłę i determinację, by zapewnić dzieciom „normalny dom” i „normalne życie”, by być matką i zastąpić ojca, by zarobić na utrzymanie domu, ale także, by pomagać innym podobnie dotkniętym rodzinom. Wspólnie z innymi żonami tworzy społeczną sieć osób wspierających siebie wzajemnie. Powracający z wojny także próbują stworzyć obszary, w których będzie można podzielić się doświadczeniami po przeżytej tragedii. Lekcja, do udziału w której zapraszamy, jest lekcją o poszukiwaniu sensu życia, sensu człowieczeństwa, dawaniu sobie innym mimo wszystko, a właściwie wbrew wszystkiemu.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Wreszcie normalne życie. Bez wybuchów, bez strachu. Z dala od strefy wojny

Ukraiński Majdan. Te symbole przypominają, jak zacięte walki tu trwały

Rodzina Wasilewskich pochodzi z obwodu donieckiego. Znalazła schronienie w Polsce

Autorzy:
Katarzyna Sadowska,
Tomasz Sadowski

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Jak żyć od nowa mimo wojennej traumy

ZAGADNIENIA:

cena walki o wolność, strata, trauma, życie po traumie, życie po stracie, cierpienie, szukanie sensu życia, rola sieci społecznych, odkrywanie wewnętrznej siły

WARTOŚCI:

wolność, poczucie sensu życia, człowiek

CELE ZAJĘĆ:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- zastanowi się nad tym, jakie ludzkie historie przedstawiają zdjęcia upamiętniające ofiary wojny na Ukrainie;
- rozumie, że podczas działań wojennych koszty ponoszą zwykli ludzie;
- zastanowi się, jak zmienia się życie po stracie kogoś bliskiego;
- potrafi wyjaśnić pojęcie stresu traumatycznego;
- przekona się, jak ludzie próbują sobie radzić po stracie i po traumie;
- pozna na wybranym przykładzie, w jaki sposób można tworzyć społeczne sieci wsparcia.

METODY I FORMY PRACY:

rozmowa, praca w grupach, analiza źródeł

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragment reportażu „Wolność. Kocham i rozumiem”, arkusze szarego papieru, pisaki

Przebieg zajęć

Film, rozmowa

KAŻDE ZDJĘCIE TO ODRĘBNA HISTORIA

Opowiedz w kilku zdaniach o sytuacji na Ukrainie. Następnie zaprezentuj pierwszy fragment reportażu.

Poproś uczniów, żeby podzielili się wrażeniami po projekcji filmu. Zwróć uwagę na zdjęcia poległych, przytaczając słowa Blanki Zalewskiej: „później ci ludzie, którzy tu stali na Majdanie, pojechali na wschód, później już zaczęła się prawdziwa wojna, to pokazywali w „Wiadomościach” statystyki, a dla mnie to były żywe twarze, tak jak tutaj”.

Film, rozmowa

KIEDY ZABRAKNIĘ NAJBLIŻSZYCH

Zaprezentuj kolejny fragment reportażu.

Po projekcji zapytaj uczniów:

- W jaki sposób strata kogoś bliskiego wpływa na życie osób, które pozostały?
- Jak zmieniło się życie Eliny po śmierci męża? Co przeżywa? Z jakimi wyzwaniem musi sobie poradzić?

Możesz przywołać słowa Schenka:

„Zawsze, gdy w naszym życiu następują jakieś zmiany, dochodzi do sytuacji stresowych. Nasz organizm próbuje się przystosować do zmienionych warunków, które wymagają od nas większej elastyczności i wzmożonej uwagi. Przy zbyt dużym nagromadzeniu problemów [...] może dojść do zaburzeń, a nawet chorób psychosomatycznych spowodowanych nadmiarem stresu”.

Film, rozmowa

JAK ŻYĆ Z TRAUMĄ?

Zaprezentuj kolejny fragment filmu. Pozwól uczniom na wyrażenie opinii i odczuć związanych z obejrzanym materiałem. Zwróć uwagę na działalność Leonida Ostaltseva. Porozmawiajcie o prowadzonej przez niego działalności. Możesz użyć pytań pomocniczych, np.:

- Jak Leonid radzi sobie z powrotem do życia „poza poligonem, poza wystrzałami”?
- W jaki sposób pomaga wrócić do życia poza poligonem innym weteranom?
- Jak pomaga żonom weteranów?

Żeby przybliżyć problem traumy, możesz także przywołać słowa:

„Wielu ludzi, którzy przeżyli zawieruchę wojenną, doświadcza niszczących problemów psychicznych, utrzymujących się przez miesiące, a nawet lata. W czasie pierwszej wojny światowej reakcje spowodowane urazem wywołanym działaniami wojennymi określano mianem „szoku ostrzału”. Termin ten wprowadził w 1919 roku brytyjski patolog, pułkownik Frederick Mott, który uważał te reakcje za stan spowodowany drobnymi krwawieniami mózgu. Powoli jednak zdawano sobie sprawę, że jedynie niewielki procent takich przypadków powodowały obrażenia fizyczne. Większość ofiar cierpiała z powodu przemęczenia, ciągłego zagrożenia utratą życia lub kalectwem oraz silnego szoku psychicznego. Podczas drugiej wojny światowej objawy szoku wywołanego walką określano mianem „zmęczenia operacyjnego” lub „nerwicy wojennej”, a terminy „zmęczenie walką” lub „wyczerpanie walką” przyjęły się dopiero podczas wojen w Korei i Wietnamie [...]. Charakterystyczne objawy stresu związanego z walką różnią się zasadniczo w zależności od rodzaju służby wojskowej, charakteru i intensywności dramatycznego przeżycia oraz osobowości jednostki. Świadomość, że w każdej chwili eksplozja pocisku może zabić lub poranić wszystkich znajdujących się w polu rażenia, jest sama w sobie przerażającym doświadczeniem. Również cywile mieszkający w strefie działań wojennych narażeni są na zespół stresu pourazowego”.

(Robert C. Carson, James N. Butcher, Susan Mineka, „Psychologia zaburzeń”, tom 1, Gdańsk 2003, s. 230-233)

Praca w grupach

JAK MOŻNA POMÓC?

Poinformuj uczniów, że tworzenie sieci wzajemnego wsparcia jest bardzo istotne i w tym celu działają w Polsce ośrodki pomocy dla uchodźców z Ukrainy. Zadaniem uczniów będzie wcielenie się w role pracowników takich ośrodków i zaplanowanie wszechstronnych działań.

Podziel uczniów na zespoły i przedstaw im zadania.

Zadania dla grup:

- Podzielcie między siebie role: dyrektora, kierowników sekcji (np. edukacyjna, pomocy materialnej, medyczna, pośrednictwa pracy, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kulturalna, wsparcia psychologicznego).
- Wymyślcie, jak działa Wasz ośrodek, kogo i w jaki sposób włączycie do pracy.
- Zastanówcie się, które zadania przez Was podejmowane, są najważniejsze, z którymi będziecie mieli problem.
- Możecie zaprojektować również przestrzeń Waszego ośrodka.

Zwróć uwagę na to, żeby uczniowie aktywowali w swoich propozycjach ludność ukraińską.

Poproś, żeby zespoły zaprezentowały swoje prace.

Podsumowanie

SIECI WSPARCIA

Podsumowując zajęcia, podkreśl rolę wsparcia społecznego udzielanego przez osoby o podobnym doświadczeniu. Zwróć uwagę na nadawanie życiu po traumie wojny nowego sensu, który przejawia się np. w pomocy innym ludziom i odkrywaniu wewnętrznej siły.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

NEPAL

SCENARIUSZ LEKCJI

NEPAL:

KOSZMARNY LOS DZIECI W WIĘZIENIU

Nepal jest jednym z najbiedniejszych i najsłabiej rozwiniętych krajów świata. W 2006 roku zakończyła się tu trwająca 10 lat wojna domowa, jednak sytuacja polityczna nadal jest niestabilna. Ponad 25 proc. populacji żyje poniżej granicy ubóstwa, czyli za mniej niż 0,5 dolara dziennie. Sytuację gospodarczą pogarszają trudne warunki klimatyczne i częste katastrofy naturalne. Uniemożliwiają rozwój rolnictwa, a w efekcie powodują deficyt żywności, najbardziej dotkliwy dla grup najuboższych.

Ubóstwo plagą Nepalu

Ubóstwo to sytuacja, w której ludzie nie posiadają wystarczającej ilości środków finansowych, aby zakupić jedzenie i inne produkty podstawowe. To także brak dostępu do zasobów i wartości społecznych, determinowany trudnym położeniem życiowym. Ubóstwo dotyka przede wszystkim kraje rozwijające się, a w szczególności mieszkające w nich kobiety. Wyjątkowo niekorzystna sytuacja kobiet wynika z ich niskiego statusu społecznego w tych krajach.

Przestępczość z biedy

Ubóstwo to niestety wstęp do wielu dramatycznych zjawisk, m.in. znacznie zwiększa ryzyko zaangażowania się w działalność o charakterze przestępczym, w celu zdobycia środków na utrzymanie. Główny wpływ na to ma patriarchalny system społeczny. W najuboższych rodzinach, pod wpływem przemocy lub presji, kobiety stają się wielokrotnie „narzędziem” do popełniania przestępstw związanych z handlem ludźmi i przemytem narkotyków. Oznacza to, że mężczyźni zmuszają często żony do angażowania się w działalność kryminalną, w konsekwencji czego wiele z nich trafia do więzienia.

Dziecko bez praw w więzieniu

W Nepalu nie istnieje system opieki nad dziećmi opuszczonymi. Kiedy więc dorośli dostają wyrok, dzieci trafiają do celi wraz z rodzicami, ponieważ w przeciwnym razie byłyby zmuszone do zamieszkania na ulicy. W więzieniu dziecku nie przysługuje ani dodatkowe łóżko, ani dodatkowy posiłek. Cele są przepełnione, brakuje także dostępu do sanitariatów i wody. Co oczywiste, najmłodszy nie chodzi do szkoły i dorastają w skrajnie niekorzystnych warunkach - hamujących rozwój i uczących zachowań przestępczych. Jedną z takich placówek jest centralne więzienie w Kathmandu.

Na ratunek najmłodszym

Na rzecz dzieci przebywających w nepalskich więzieniach działają organizacje pomocowe, które próbują wypełnić pustkę tam, gdzie powinien istnieć społeczny system opieki. Znajdują się wśród nich m.in. PA Nepal (Prisoner Assistance Nepal) oraz Early Childhood Development Centre (ECDC). Zapewniają one dzieciom schronienie, wyżywienie i edukację. Uczą także nawiązywania zdrowych relacji społecznych, opartych na szacunku i zaufaniu. Pomagają małym podopiecznym „podnieść się” po doznanej traumie. Jednocześnie jednak przygotowują dzieci do ewentualnego powrotu do domu, ponieważ wiele z nich jest odbieranych przez rodziców po zakończeniu kary. Przygotowują też kobiety do wyjścia na wolność, oferując im różne programy wsparcia i nauki zawodu.

Błogie dzieciństwo... W Nepalu to często nieosiągalny luksus

To kraj, w którym tradycja często łączy się niestety z biedą

Rodzinne, pełne ciepła sytuacje. Niezależnie od warunków życia

Wprowadzenie do scenariusza

„Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem godności i swych praw” czytamy w artykule pierwszym Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ. A co z prawem dzieci do wolności? Wszak Janusz Korczak napisał „dziecko – już mieszkaniec, obywatel i już człowiek. Nie dopiero będzie, a już [...] Lata dziecięce – to życie rzeczywiste, nie zapowiedź”. Czy dzieci osadzonych rodziców mają prawo być wolne? Co jest ważniejsze: prawo dziecka do miłości, bliskości najważniejszej w jego życiu osoby – opiekuna (matki, ojca), który zapewnia elementarne poczucie bezpieczeństwa, czy jego prawo do wolności, do życia poza murami więzienia, z dostępem do świeżego powietrza, ruchu, swobodnej zabawy? Czy te elementarne potrzeby i wynikające z nich podstawowe prawa dziecka można w ogóle porównywać, mierzyć, ważyć? Czy można wybierać między dzieciństwem pod opieką rodziców, którzy darzą miłością, pokazują świat, uczą tego, co w życiu najważniejsze, a dzieciństwem swobodnym, nieskrępowanym, nieograniczonym przez więzienne mury? Naszym zdaniem nie. Dziecko potrzebuje miłości, bezpieczeństwa, bliskości ważnych dla niego dorosłych, potrzebuje też przestrzeni, inspirujących bodźców, radości, jakie niosą zwyczajne dziecięce aktywności: zabawa w kałuży, ściganie się z rówieśnikami, przesypanie piasku, przeskakiwanie z kamienia na kamień. Życie uczy nas jednak, że dzieciństwo nie zawsze jest bezpieczne, radosne, czy pełne swobody. Są na świecie „niewidoczne dzieci”, które nie mają prawa do wody ani pożywienia, dzieci, które przebywają z matkami w więzieniach. Podczas tej lekcji pragniemy zachęcić uczniów do refleksji nad niełatwym dzieciństwem w nepalskich więzieniach. Proponujemy namyśleć nad tym, jak wygląda życie dziecka towarzyszącego matce w więzieniu. Nie więźnia, ale również nie człowieka wolnego. Tragizm sytuacji nepalskich dzieci i ich opiekunów wynika z tego, że nie ma tu wyboru. Dzieci mogą towarzyszyć swoim osadzonym rodzicom lub zostać bez jakiegokolwiek opieki na ulicy, skazane na krzywdę i przemoc. Opiekunowie wybierają dla nich jedyny możliwy w tej sytuacji „lepszy” los, zabierają je ze sobą. Zachęcamy do zastanowienia się, co można w tej niezwykle trudnej sytuacji zrobić. Nie ma bowiem jednego słusznego rozwiązania.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Autorka:
Katarzyna Sadowska

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Dzieciństwo za więziennym murem – o prawie dziecka do wolności

ZAGADNIENIA:

wolność jako wartość, zniewolone dziecko, „dobra” przyszłość, działalność organizacji pomagających dzieciom przebywającym w więzieniach

WARTOŚCI:

wolność, wrażliwość na sytuację innych, empatia

CĘLE ZAJĘĆ:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić znaczenie pojęcia wolność;
- potrafi wymienić dwie kategorie wolności;
- podejmuje refleksję nad sytuacją dzieci przebywających z matkami w więzieniach;
- formułuje argumenty za lub przeciw przebywaniu dzieci w więzieniach razem z osadzonymi opiekunami.

METODY I FORMY PRACY:

rozmowa, analiza źródeł, debata „za” i „przeciw”

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragmenty reportażu „Więzień bez wyroku”, kartki z definicjami pojęcia wolność

Przebieg zajęć

Rozmowa

RÓŻNE UJĘCIA WOLNOŚCI

Rozdaj chętnym uczniom kartki, na których znajdują się różne definicje pojęcia wolność:

„Wolność jest możliwością działania, a nie myślenia”. (Wolter)

„Wolny – oznacza niezwykle pożądaną cechę swobody, niezależności [...]. Wolę być wolny, postępować zgodnie z własną wolą, robić to, co robić sam wolę”. (Bralczyk)

„Wolność – życie poza więzieniem, zamknięciem”. (Słownik Języka Polskiego PWN)

„Wolność jest zdolnością podmiotu do decydowania o samym sobie jako jedynej całości [...]. W istocie rzeczy wolność jest przede wszystkim odpowiedzialnością podmiotu wobec samego siebie”. (Rahner)

„Wolność to odpowiedzialność [...]. Wolności zawsze musi towarzyszyć wolna wola, w przeciwnym razie wolność zmienia się w zniewolenie”. (Bogunia-Borowska)

„Człowiek jest wolny, o ile w każdej chwili swego życia potrafi być posłuszny samemu sobie”. (Steiner)

Poproś uczniów, aby zinterpretowali cytaty.

Film, rozmowa

„WIĘZIENIE BEZ WYROKU”

- Wprowadź uczniów w zagadnienie, korzystając z informacji wstępnych na temat Nepalu.
- Wyświetl pierwszy fragment reportażu ukazujący centralne więzienie w Kathmandu.
- Następnie poproś uczniów o podzielenie się wrażeniami dotyczącymi obejrzanego fragmentu.

Film, rozmowa

MOŻLIWOŚĆ ŻYCIA NA WOLNOŚCI

Przed filmem poinformuj uczniów, że na rzecz dzieci, które przebywają z matkami w więzieniu, działają w Nepalu dwie organizacje społeczne. Wyjaśnij, że dzięki ich działaniom dzieci mogą żyć w taki sposób, by miały szansę na dobrą przyszłość.

Zaprezentuj uczniom kolejne dwa fragmenty reportażu „Więzienie bez wyroku”.

Zapytaj uczniów, co ich w obejrzanym fragmencie poruszyło, czego się dowiedzieli.

Praca w grupach,
debata

Z MAMĄ CZY NA WOLNOŚCI

Podziel uczniów na dwie grupy i zaproponuj im debatę:

- grupa złożona z osób, które uważają, że Indira Ranamagar i Pushpa Basnet powinny opiekować się dziećmi osób przebywających w więzieniu;
- grupa złożona z osób, które uważają, że kobiety nie powinny odrywać dzieci od rodziców.

Członkowie każdego zespołu ustalają argumenty, po czym każda z grup debatujących wypowiada się przez 5 minut. Wnioski i argumenty odnotuj na tablicy. Debatę możesz prowadzić sam, ale możesz też poprosić o to jednego z uczniów.

Podsumowanie

WOLNY, CZYLI JAKI?

Poproś wybranych uczniów o sformułowanie wniosków z debaty i refleksje końcowe. Przypomnij najważniejsze argumenty użyte przez uczniów i wspólnie zastanówcie się, czy istnieje jeszcze inne wyjście z tej sytuacji oraz kiedy człowiek może powiedzieć, że jest wolny.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

POLSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Rak i oczekiwanie na nowe życie. Te kobiety udowadniają, że jedno nie przeczy drugiemu!

Uśmiech, sport, szalone pomysły. To Fundacja Rak'n'Roll!

Walka o własne życie i życie dziecka wymaga świetnych specjalistów

POLSKA - RAK'N'ROLL:

CZY MOŻNA NIE WYBIERAĆ

Ciąża i rak to dramatyczne połączenie. Tak to zazwyczaj odbieramy. Przez ostatnie lata zarówno lekarze, jak i kobiety - które albo zaszły w ciążę, będąc chore na nowotwór, albo dowiadywały się o nim, będąc w ciąży - reagowali na wieść o takim zestawieniu w jeden sposób: tego nie da się w żaden sposób pogodzić, bo zawsze kogoś trzeba będzie poświęcić. Podstawowy problem stanowiło dopasowanie leczenia w taki sposób, by silne leki nie zagrażały zdrowiu i prawidłowemu rozwojowi dziecka, lecz jednocześnie były na tyle skuteczne, aby pomóc chorej. Jednak pojawili się lekarze, którzy podkreślają, że wcale nie trzeba dokonywać tak przerażającego wyboru, gdy kobieta choruje na raka w trakcie ciąży.

Leczę się i będę matką

W Polsce pionierką zmiany sposobu myślenia o chorobach nowotworowych była Magda Prokopowicz. Inicjatorka fundacji o przewrotnej nazwie Rak'n'Roll postanowiła „wyrolować” raka poprzez przełamywanie tabu związanego z podejściem do tej choroby i pomoc chorym. Magda Prokopowicz była także jedną z pierwszych kobiet, które leczyły się onkologicznie podczas ciąży, ponieważ zaufała lekarzom i terapii ustawionej tak, by dbać i o dziecko, i o matkę.

Doświadczenia te zapoczątkowały szereg akcji dedykowanych kobietom z chorobą nowotworową, ukierunkowanych na walkę o zachowanie kobiecości w chorobie. Jedną z najsłynniejszych jest kampania „Daj włos” dla kobiet doświadczających negatywnych skutków leczenia onkologicznego, polegających na łysieniu. Obecnie w Polsce peruki z naturalnych włosów są tylko częściowo refundowane przez NFZ, a dopłata do nich jest wyjątkowo wysoka. W odpowiedzi na tę sytuację padła więc propozycja, aby każdy, kto chce obciąć włosy, przeznaczył je na peruki dla kobiet w trakcie chemioterapii.

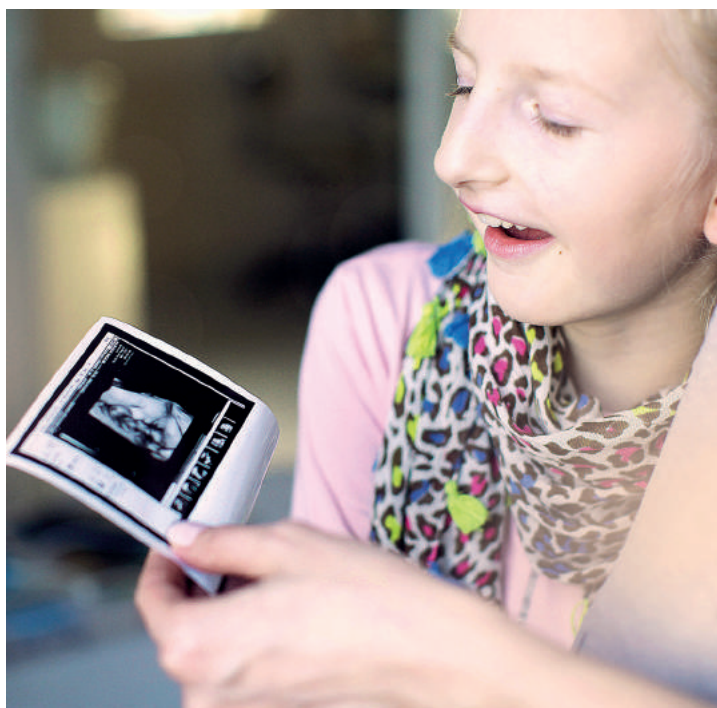
Wiele zależy od zrozumienia

Te pozornie niewielkie gesty znaczą wiele. Dzięki darmowym perukom kobiety mogą czuć się znacznie lepiej. Dzięki temu mają więcej siły w drodze do zdrowia. Kampanie tego typu przełamują też niezwykle szkodliwe stereotypy dotyczące osób chorych na nowotwory. Chorzy na raka odizolowują się często od otoczenia, ponieważ próbują uciec od męczących pytań o przebieg choroby. Niektórym z nich pomaga w tym maskowanie negatywnych skutków chemioterapii, ponieważ przestają być rozpoznawane jako „leczący się na raka”.

Pamiętajmy, że temat raka, a także współistnienia raka i ciąży jest dla Polski szczególnie istotny. Liczba zachorowań na nowotwory złośliwe w ciągu ostatnich trzech dekad wzrosła bowiem ponaddwukrotnie, przekraczając w 2013 roku liczbę 156 tysięcy zachorowań.

Rodzina w komplecie. Oczekująca na kogoś, kto niedługo się urodzi!

Wprowadzenie do scenariusza

Empatia jest nie tyle wartością, ile zespołem cech, które chcemy w uczniach rozwijać. Empatia to nic innego jak rozumienie cudzych doświadczeń, cudzej perspektywy, cudzej sytuacji. Niezwykle trafnie ujął to Marshall B. Rosenberg, pisząc, że „empatia jedynie wtedy pojawia się w relacjach z ludźmi, gdy udało nam się wyzbyć wszystkich z góry przyjętych wyobrażeń i ocen na ich temat”. Autor ten podkreśla, że niełatwo wytrwać w tym stanie autentycznej obecności, którego wymaga empatia. Empatia wymaga skupienia całej uwagi na komunikacie drugiej osoby, wymaga uważnego, rozumiejącego słuchania. Słuchając, oferujemy czas, przestrzeń, których drugi człowiek potrzebuje. Wtedy może wyrazić siebie i określić, co jest dla niego ważne. Dopiero wówczas możliwe jest udzielenie wsparcia. Gdyż wsparcie musi być dostosowane do potrzeb i oczekiwań osoby wspieranej. Nie dowiemy się, czego potrzebuje drugi człowiek, jeśli na nim nie skoncentrujemy naszej uwagi, jeśli się w niego nie wsłuchamy. Człowiek jest dla nas wartością nadrzędną.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Autorka:
Kamila Słupska

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Od empatii do działania

ZAGADNIENIA:

empatia, wsparcie rozumiane jako: samoorganizacja, siła i motywacja wewnętrzna, wzajemne wsparcie w grupie, pomoc na rzecz innych

WARTOŚCI:

empatia, wsparcie

CELE ZAJĘĆ:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- dostrzega, że to samo zdarzenie może być przez człowieka ocenione w różny sposób w zależności od sytuacji;
- potrafi zdefiniować pojęcie empatii;
- wskazuje cechy osób empatycznych;
- wie, że empatię może wyrazić słowami;
- wyjaśnia, dlaczego obecność innych ludzi jest ważna dla osób przewlekle chorych.

METODY I FORMY PRACY:

dyskusja, praca indywidualna, praca w grupach, ćwiczenie „Dobra – zła wiadomość”, analiza źródeł

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragmenty reportażu „Boskie matki”

Przebieg zajęć

Praca w parach,
rozmowa

POROZMAWIAMY...

Podziel uczniów na pary. Poproś, by każda para ustaliła, kto będzie osobą A, a kto osobą B.

Poinformuj uczniów, że ich zadanie będzie polegało na wymianie komunikatów w konwencji „dobra – zła wiadomość”. Jedna osoba z pary będzie postrzegała swoją sytuację w czarnych barwach, druga skoncentruje się na dostrzeganiu jej zalet, będzie wzmacniała swojego partnera.

Nakreśl uczniom sytuację:

Wyobraźcie sobie, że rozmawiają dwie osoby (umownie nazwijmy je: A i B) – i jedna, i druga zmagają się z trudną sytuacją, są ciężko chore. Wzajemnie się wspierają, choć od czasu do czasu każda z nich przeżywa chwile zwątpienia. Widzi wówczas swoją sytuację i otaczający świat w czarnych barwach. Wtedy ta druga osoba stara się podtrzymać pierwszą na duchu i pokazać pozytywne aspekty jej położenia.

- Wprowadź w sytuację dialogu osobę A:
„Dzisiaj bardzo źle się czuję.
To wszystko jest bez sensu...”.
- Osoba B z każdej pary, przyjmując konwencję pozytywną, włącza się do dialogu, mówiąc np.:
„Tak się zdarza. Są lepsze i gorsze chwile.
Ale wiesz, że cię rozumiem, jestem z tobą, możesz na mnie liczyć”.
- Następnie głos zabiera osoba A z każdej pary i przyjmuje konwencję negatywną:
„Ale to już tak długo trwa, nie mam siły!”.
- Na to osoba B mówi np.:
„Masz bardzo dużo siły – pokazałaś to już nieraz.
Zaimponowałaś mi tym wielokrotnie” itd.

Określ, ile czasu będzie trwała rozmowa. Możesz zaznaczyć, że np. 3 minuty albo do wyczerpania argumentów. Możesz także przerwać w trakcie, jeśli stwierdzisz, że wypowiedzi się powtarzają.

Po zakończeniu ćwiczenia zainicjuj rozmowę na temat. Poproś uczniów, by odpowiedzieli na następujące pytania:

- Jak czuła się każda osoba z pary?
- Jakie emocje towarzyszyły osobie, która prowadziła rozmowę z perspektywy negatywnej?
- Jakie emocje towarzyszyły osobie, która starała się pocieszyć?
- Do czego doszło w wyniku rozmowy?
- Czy (na ile) zmieniło się samopoczucie osoby A w trakcie rozmowy?

Rozmowa

CZYM JEST EMPATIA?

Pokieruj rozmowę podsumowującą ćwiczenie tak, aby uczniowie zdefiniowali pojęcie empatii. W podsumowaniu dyskusji możesz zaproponować definicję pochodzącą ze słownika psychologii pod redakcją Jerzego Siuty:

„Jest to 1. „współbrzmienie” emocjonalne i umysłowe z drugą osobą w postaci takiego „wczucia się w nią” (odbioru jej komunikatów niewerbalnych), które zapewnia jednoczesne występowanie takich samych uczuć i myśli, jakie pojawiają się u niej (empatia emocjonalna). 2. Uświadamianie sobie myśli i uczuć drugiej osoby poprzez postawienie się w jej sytuacji”.

Poproś również, by uczniowie zastanowili się:

- W jakich sytuacjach łatwiej odczuwać i okazywać empatię, a w jakich trudniej?
- Wobec kogo łatwiej odczuwać i okazywać empatię, a wobec kogo trudniej?
- Dlaczego tak jest, że nie zawsze potrafimy współodczuwać, dzielić emocje z innymi osobami? Od czego to zależy?

Film, rozmowa

„BOSKIE MATKI”

Zaprezentuj uczniom fragment reportażu „Boskie matki”, w którym przedstawiona jest wspólna sportowa aktywność i wypowiedzi kobiet na temat ich podejścia do własnej choroby; tego, jak ją traktować; jak żyć; jaką rolę odgrywa nadzieja, skąd brać siłę itd.

Na podstawie wypowiedzi bohaterki poproś, by uczniowie wymienili, co jest ważne dla człowieka w sytuacji choroby. Wypowiedzi uczniów zanotuj na tablicy.

Pokieruj rozmowę tak, aby uczniowie dostrzegli, że ważna jest obecność innych ludzi, okazywana przez nich empatia, zrozumienie, itp. W podsumowaniu rozmowy możesz posłużyć się następującym przekazem:

„Empatia ma siłę zbawczą i jest jednym z najcenniejszych darów, który ludzie mogą sobie podarować. Otrzymanie go wzmacnia, daje siłę do życia i zdolność okazywania empatii innym. Jest to zbliżenie się do tego, co jest w nas i innych najbardziej naturalne”.

(Towe Widstrand, Marianne Gothlin, Niclas Ronnstrom „Porozumienie bez przemocy, czyli język żyrafy w szkole”)

Film, rozmowa

AKCJA „DAJ WŁOS”

Pokaż uczniom kolejny fragment reportażu „Boskie matki”, w którym mowa jest o akcji „Daj włos”. Przed projekcją przybliży założenia akcji:

Obecnie w Polsce peruki z naturalnych włosów są tylko częściowo refundowane przez NFZ, a dopłata do nich jest wyjątkowo wysoka. W odpowiedzi na tę sytuację ruszyła akcja „Daj Włos!”. Każdy, kto chce obciąć włosy, może to zrobić w dobrym celu – na peruki dla kobiet w trakcie chemioterapii. Fundacja Rak’n’Roll angażuje do współpracy zakłady fryzjerskie, które ścinają włosy w odpowiedni sposób, a następnie przekazują je fundacji. Dalej włosy wędrują do perukarni. Te są przekazywane za darmo kobietom, które walczą z rakiem. Dzięki temu mogą wyglądać znacznie lepiej i mają więcej siły w drodze do zdrowia.

(źródło: www.raknroll.pl)

Po wspólnym obejrzeniu fragmentu reportażu, zwróć uwagę, że konsekwencją empatii, zrozumienia sytuacji drugiego człowieka może być udzielone mu wsparcie, które może mieć różne formy.

Zapytaj uczniów, jakie mają pomysły:

- **wzajemnej pomocy** – wsparcia wzajemnego udzielanego osobom w danej grupie (np. pomoc przy zakupach, podwiezienie kogoś na badania);
- **wsparcia emocjonalnego** – przekazywanie pozytywnego ustosunkowania wobec osoby wspieranej świadczącego o trosce o nią;
- **wsparcia finansowego** – przekazywania pieniędzy, które umożliwiają zakup/opłacenie tego, co niezbędne;
- **wsparcia rzeczowego** – przekazywania różnych rzeczy, które umożliwiają lub ułatwiają pokonywanie trudności;
- **wsparcia informacyjnego** – udzielanie informacji lub dzielenie się własnym doświadczeniem, co przyczynia się do zrozumienia sytuacji, w jakiej znajduje się osoba wspierana.

Pokieruj rozmowę tak, aby uczniowie dostrzegli, że podstawą udzielania wsparcia jest empatia.

Podsumowanie

POŚWIĘCIĆ UWAGĘ DRUGIEMU CZŁOWIEKOWI

Na zakończenie poproś, by uczniowie zastanowili się:

- w jaki sposób...
- w jakich sytuacjach...

mogą „poświęcić uwagę drugiemu człowiekowi” i w ten sposób rozwijać w sobie empatię.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

GRECJA

SCENARIUSZ LEKCJI

Łodzie nadziei - wypełnione uciekinierami wypatrującymi upragnionego brzegu

Pierwsze kroki na nowej, nieznannej ziemi. Dokąd zaprowadzą tych ludzi?

Mali uciekinierzy. Jeszcze czują strach, ale już szykują się do zabawy

Tuż po zejściu na ląd. Po wielu dniach niebezpieczeństw

GRECJA:

TU ZACZYNA SIĘ DROGA KU NADZIEI

Zanim znajdziemy się na greckiej plaży, na którą przyplływają tysiące uchodźców, cofnijmy się do źródła tego gigantycznego, światowego problemu. Państwo Islamskie (ang. Islamic State; ISIS) to organizacja terrorystyczna, która działa w regionie Bliskiego Wschodu, zwłaszcza na terenie Iraku oraz Syrii. ISIS chce ustanowienia prawdziwego państwa, czyli takiego, które posiada granice i terytorium oraz jest uznawane przez pozostałe kraje świata.

Religijny terror ISIS

Podstawą funkcjonowania tego państwa miałyby być prawo koraniczne (prawo szariatu), które w interpretacji terrorystów z ISIS oznacza radykalny religijny fundamentalizm oparty na islamie, a także o „walkę z niewiernymi”, czyli stosowanie przemocy wobec osób niewierzących, osób innego wyznania, a także muzułmanów, którzy nie godzą się na islamski ekstremizm.

Tymczasem, zarówno obywatele Syrii, jak i Iraku tysiącami uciekają przed ISIS, które poza działaniami wojennymi organizuje zamachy terrorystyczne. Jedne z najokrutniejszych wydarzyły się w listopadzie 2015 roku w Paryżu oraz w marcu 2016 roku w Brukseli i w Stambule. Jak deklarują terroryści, ich celem jest nawrócenie niewiernych na islam, czyli dżihad.

Obywatele krajów europejskich, obserwując tak gigantyczny napływ ludzi, boją się fali islamizacji, kojarzonej głównie z atakami terrorystycznymi. W efekcie, z jednej strony ci, którzy przetrwali morderczą wędrówkę przez Morze Śródziemne, zostają w wielu przypadkach pozostawieni sami sobie. Z drugiej strony, Europa dzieli się na dwa przeciwstawne obozy - „za” i „przeciw”, które nie potrafią znaleźć konsensusu.

Uchodźca, uciekinier czy imigrant...

Zarówno media europejskie, jak i europejcy politycy wprowadzają ogromne zamieszanie w rozumieniu i odróżnianiu pojęć takich jak „uchodźca” i „imigrant”. Uchodźca to osoba prześladowana w swoim kraju, która ze względu na to prześladowanie ucieka z ojczyzny i szuka schronienia za granicą. Imigrant natomiast to szeroka kategoria osób, które opuszczają swoje domy m.in. w poszukiwaniu pracy, dostępu do nauki czy chęci dołączenia do rodziny (dla przykładu, imigrantami są Polacy, którzy w poszukiwaniu pracy wyjechali do Wielkiej Brytanii). A zatem uciekinierzy z Bliskiego Wschodu to uchodźcy, którzy uciekają, ponieważ próbują ratować swoje życie.

Po pierwsze: ratować ludzkie życie

W tle tych wydarzeń toczą się jednak historie „zwykłych-niezwykłych” ludzi, którzy na własną rękę próbują organizować pomoc dla uciekinierów. Znajdują się wśród nich np. rodzina Kempsonów, a także Melinda McRostie, którzy wraz z wolontariuszami zajmują się uchodźcami przyplływającymi do wybrzeży greckich wysp. Do czego to wszystko doprowadzi? Tego do końca nie wiemy. Jedno jest pewne, trzeba ratować życie ludzi, ale równolegle rządy państw naszego regionu nie powinny przemykać oczu na koszmar wojny pustoszącej Bliski Wschód. Bo tam jest źródło tego, co widzimy na brzegu morza w Grecji.

Dominika Kulczyk pomaga ratownikom na greckiej plaży

Na brzegu czeka pomoc: pomoc medyczna, jedzenie i picie

Wprowadzenie do scenariusza

Czy istnieje mniejsze zło? Co się dzieje, gdy człowiek ucieka z ogarniętego wojną kraju? Zostawia dom, cenne rzeczy, rodzinne pamiątki, przyjaciół, krewnych, ukochane zwierzęta i wyrusza w niezwykle niebezpieczną drogę, mogącą zakończyć się jego śmiercią, lub utratą tych, których bardzo kocha. Co zmusza człowieka do podjęcia tak dramatycznej decyzji? Dlaczego wybiera los pełen upokorzeń i realnych zagrożeń? Podczas tej lekcji zapraszamy do podjęcia rozważań na temat trudnych ludzkich wyborów: dylematów, przed którymi stoją ludzie żyjący w kraju ogarniętym wojną. Osoby, o których chcemy porozmawiać, decydują się na dokonanie heroicznego wyboru pomiędzy nadzieją i niewiadomą, pomiędzy niebezpieczeństwem i poszukiwaniem bezpieczeństwa. Ten wybór jest prawie niemożliwy, a jednak ludzie go dokonują. Często, choć nie zawsze, mają świadomość konsekwencji, które poniosą, gdy ich planów nie uda się zrealizować zgodnie z zamierzeniem. Wiedzą lub przeczuwają, co może się wydarzyć.

Zapraszamy do wspólnego namysłu nad tym, co sprawia, że ludzie podejmują tak desperackie decyzje. Pragniemy zachęcić Was i Waszych uczniów do podjęcia refleksji nad tym, czym jest nadzieja, która motywuje do podjęcia wyrzeczeń, niebywałego trudu i wielkiego ryzyka. Zwracamy też uwagę, że dla uchodźców przeprawiających się przez morze nadzieja na lepsze życie może zostać urzeczywistniona przez człowieka stojącego na drugim brzegu. Przez człowieka, który wyciągnie pomocną dłoń, podzieli się tym, co ma, da szansę, by się ogrzać, odpocząć, pomoże rozpocząć życie od nowa. Inspirujemy do rozmów, co zrobić, żeby nie zawieść drugiego człowieka, człowieka w potrzebie.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Obóz dla uchodźców, którzy dopływają do brzegów Grecji

Do Grecji przybywają całe rodziny uchodźców. Zostawiają wszystko, by przeżyć

Autorzy:
Katarzyna Sadowska,
Tomasz Sadowski

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Wiemy, że droga jest trudna... O tym, kiedy trzeba wybrać

ZAGADNIENIA:

wojna, życie w czasie wojny, prawo człowieka do decydowania o sobie, nadzieja na lepsze życie, wybór między złem a złem, konsekwencje trudnych decyzji, znaczenie pomocy w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia

WARTOŚCI:

nadzieja na lepsze życie, możliwość dokonania wyboru

CELE ZAJĘĆ:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- › wskazuje konsekwencje, jakie ponoszą zwykli ludzie w trakcie działań wojennych;
- › rozumie, jakie decyzje podejmują osoby decydujące się na ucieczkę;
- › wskazuje zalety, wady, szanse i zagrożenia zaproponowanej mu do analizy sytuacji;
- › formułuje wnioski na temat sytuacji uchodźców i konsekwencji podejmowanych przez nich decyzji;
- › rozumie znaczenie pomocy udzielonej uchodźcom przez wolontariuszy.

METODY I FORMY PRACY:

technika SWOT, rozmowa, analiza źródeł

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragmenty reportażu „Ofiary wojny”, karta pracy

Przebieg zajęć

Rozmowa

SYTUACJA W SYRII

Wprowadź uczniów w zagadnienie, opowiadając o wojnie w Syrii. Wspólnie zastanówcie się:

- › Co ludzie tracą w czasie wojny?
- › Jakie ponoszą koszty materialne, a jakie niematerialne (emocjonalne, osobowościowe, społeczne)?
- › Jak zmieniają się ich cele, co się staje ważne?

Film, rozmowa

TRUDNE WYBORY

Zaprezentuj fragmenty reportażu. Po filmie zachęć uczniów do podzielenia się refleksjami. Pokieruj rozmową tak, aby zwrócić uwagę na decyzje, które podejmują uciekający, i wybory, których muszą dokonać.

Możesz zadać następujące pytania ukierunkowujące rozmowę:

- › Co zostawili uchodźcy w kraju, z którego uciekli?
- › Jakie ponoszą koszty, aby dotrzeć do lepszego świata?
- › Jakie instrukcje otrzymują od przemytników?
- › Co są w stanie poświęcić, żeby nie wrócić do kraju, z którego uciekli?

Rozmowa

ILE KOSZTUJE WOLNOŚĆ?

Technika SWOT (skrót od angielskich słów: strenght – mocne strony, weaknnesses – słabe strony, oportunites – szanse, threats – zagrożenia) polega na zespołowej analizie i ocenie wybranego problemu. Dzięki zastosowanym przeciwieństwom (wady, zalety, złe i dobre strony, szanse i zagrożenia itp.) uczniowie i uczennice kształtują m.in. kompetencję rozróżniania pozytywnych i negatywnych zjawisk, dostrzegania zagrożeń i szans.

Opisz następującą sytuację: „Matka, ojciec i dwoje dzieci mieszkają tam, gdzie trwa wojna. W wyniku bombardowania w mieście brakuje miejsc noclegowych, nie można kupić pożywienia, odzieży, leków, panuje chaos i kryzys. Szkoła oraz dom rodzinny legły w gruzach. Na ulicy słychać wyłącznie strzały, w każdej chwili może dojść do kolejnych wybuchów. Rodzice z dziećmi decydują się przeznaczyć ostatnie pieniądze na przeprawę przez Morze Śródziemne do wybrzeży wyspy Lesbos”.

Zainicjuj dyskusję, wykorzystując technikę SWOT. Podziel uczniów na zespoły. Każdy zespół otrzymuje kartę pracy do uzupełnienia w wyniku dyskusji.

MOCNE STRONY Jakie pozytywne konsekwencje może przynieść decyzja syryjskiej rodziny?	SŁABE STRONY Jakie negatywne konsekwencje może przynieść decyzja syryjskiej rodziny? ....
SZANSE W jaki sposób może się odmienić los syryjskiej rodziny, jeśli uda im dotrzeć do wyspy Lesbos?	ZAGROŻENIA Z jakimi zagrożeniami dla syryjskiej rodziny wiąże się przybycie na wyspę i dalsza wyprawa w nieznaną? ....

Wybrani uczniowie formułują wnioski końcowe.

Podsumowanie

"CZŁOWIECZEŃSTWO JEST CZYMŚ DOSTOJNYM"

Poproś uczniów, aby zinterpretowali myśl Immanuela Kanta:

„Albowiem już samo człowieczeństwo jest czymś dostojnym; toteż nie może być tak, żeby człowiek traktowany był jako środek; musi on być traktowany zawsze jako cel (zarówno dla innych, jak i dla siebie samego), bo na tym właśnie polega jego godność (przypada mu z udziałem jako osobie ludzkiej), dzięki której przewyższa on wszystkie stworzenia na ziemi (...). Nie ma takiej ceny, za jaką mógłby on siebie sprzedać; i podobnie też jego odnoszenie się do innych nie może podważać wartości należnej im jako ludzkim istotom. Jest on zatem zobowiązany do tego, żeby na gruncie swego działania uznawać (...) godność, bądź inaczej człowieczeństwo, w każdym ludzkim jestestwie”.

Podsumuj zajęcia.

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

TAJLANDIA

SCENARIUSZ LEKCJI

TAJLANDIA:

DZIECI BEZ ŻADNYCH PRAW

Wielu ludziom Tajlandia kojarzy się z rajskimi plażami, tropikalną przyrodą i egzotyczną atmosferą. Jednocześnie jednak ten wielki przemysł turystyczny ma też swoje ciemne tło: przestępczość zorganizowaną, przypadki morderczej pracy dzieci, handel ludźmi oraz zjawisko nazywane „sex trafficking”, czyli niewolnictwo seksualne. Aby zrozumieć tę sytuację, warto przyrzeć się bliżej nie tylko turystyce Tajlandii, ale także codziennemu życiu jej mieszkańców.

Spółeczność bezpieczeństwa

W latach 80. XX wieku gospodarka Tajlandii znacznie przyspieszyła, co zaowocowało wzrostem gospodarczym. Wskaźniki ekonomiczne poszybowały w górę, wzrósł standard życia Tajlandczyków, a rynek pracy zaczął przyciągać rzesze bezrobotnych z państw ościennych, takich jak Birma, Laos czy Wietnam. Przekraczając granicę Tajlandii stawali się oni imigrantami, czyli osobami, które przybyły do obcego kraju i osiedliły się w nim. Jako „obcy” ludzie ci w większości jednak napotykali na poważne trudności, które wiązały się przede wszystkim z brakiem prawa do legalnego pobytu, co w konsekwencji oznaczało także brak dokumentów uprawniających do podjęcia legalnej pracy, nie mówiąc już o edukacji.

Miasto jako jedyny „ratunek”

Status społeczny bezpieczeństwa jest bardzo niski. Wskazuje się, że jest to jedna z grup najbardziej zagrożonych ubóstwem. W większości są to osoby niewykształcone i skrajnie biedne. Wielu z nich wierzy, że jedynym rozwiązaniem jest praca w dużym mieście. Chętnie więc wysyłają swoje dzieci do Bangkoku, który słynie z relatywnie chłodnego rynku pracy, napędzanego wspomnianym wcześniej ruchem turystycznym generującym popyt na nowe hotele, restauracje, bary i dyskoteki.

Dziecko niczym towar

Co robią dzieci w Bangkoku? Jak się tam dostają i dlaczego w ogóle znajdują zatrudnienie, skoro pozostają przecież dziećmi?! Odpowiedzi na te pytania są mówiąc wprost drastyczne. Dzieci w Bangkoku zatrudniane są do ciężkiej pracy w fabrykach lub zmuszane do prostytucji. Są zamykane w domach publicznych i traktowane jak „żywy towar”. Rodzice takich dzieci otrzymują regularne wpływy, które często dają jedyną możliwość wyrwania się z ubóstwa. Wiele rodzin nie wie lub nie próbuje się dowiedzieć, czym dokładnie zajmują się ich dzieci.

Władze wolą nie widzieć

Oficjalne uregulowania prawne Tajlandii uznają wprawdzie prostytucję za nielegalną, jednocześnie jednak sektor ten w znaczącym stopniu zwiększa dochody z turystyki, co sprawia, że władze kraju zajmują bierną pozycję wobec tego procederu. Niezwykle istotne stają się więc inicjatywy pozarządowe ukierunkowane na walkę z różnymi formami współczesnego niewolnictwa. Jedną z takich organizacji jest Development and Education Programme for Daughters and Communities. Organizacja prowadzi szkołę zawodową oraz schronisko dla dzieci.

Tym dzieciom nic już nie grozi. Są pod opieką organizacji DEPDC

Podopieczni organizacji DEPDC uczą się w szkole zawodowej

Wreszcie obiad! Codzienny! Nie ma już mowy o głodzie i strachu

Wprowadzenie do scenariusza

Każdy człowiek ma prawo do edukacji, do decydowania o sobie, do posiadania własnego miejsca i osobistych rzeczy, do poczucia bezpieczeństwa i dobrostanu psychicznego. Im młodszy, tym bardziej zależy od innych, w większym stopniu decydują za niego jego opiekunowie. Tym większa jest więc ich odpowiedzialność za dobro jednostki. To oni stoją na straży poszanowania jej godności. Czasem rodzice sądzą, że postępują w interesie dziecka, a w rzeczywistości wyrządzają mu krzywdę. Innym razem dobro dziecka podporządkują własnym potrzebom i interesom, nie licząc się z tym, co jest dla niego właściwe. Nierzadko ludziom wydaje się, że nie mają na nic wpływu i próbują się z tym pogodzić. Podporządkowują się, rezygnują z własnych praw. Nie można się jednak godzić z takim porządkiem świata. W Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka zawarto zapisy o prawie każdego człowieka do prywatności, wolności, samostanowienia. Drogą do poznania tych praw jest edukacja. Tak rozumie jej rolę Sompopa Jantraka, założyciel organizacji Development and Education Programme for Daughters and Communities. Jego działania prowadzą do realnych zmian w świadomości ludzi w Tajlandii. Dzięki kontaktom z Sompopem i jego współpracownikami, ludzie przekonują się, że mają prawo decydować o sobie, że nie są bezwolni i pozbawieni praw. Do poznania działalności organizacji kierowanej przez Sompopa Jantrakę i rozważań nad prawem człowieka do edukacji i samostanowienia zapraszamy w tej lekcji.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Autorka:
Kamila Słupska

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

Człowiek ma prawo do decydowania o własnym rozwoju

ZAGADNIENIA:

prawo dziecka do edukacji, problem pracy dzieci, imigranci, bezpieczeństwo, samodecydowanie, działania Sompopa Jantraki i założonej przez niego organizacji Development and Education Programme for Daughters and Communities (DEPDC)

WARTOŚCI:

prawo do decydowania o sobie, prawo do edukacji

CĘLE ZAJĘĆ:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- umie opisać sytuację dzieci imigrantów i bezpaństwowców w Tajlandii;
- wie, jak ważna jest możliwość decydowania o sobie;
- rozumie, jakie są właściwe granice niezależności dziecka w relacji z rodzicami;
- rozumie, jaką rolę odgrywa edukacja w życiu człowieka;
- potrafi scharakteryzować działania Sompopa Jantraki i założonej przez niego organizacji Development and Education Programme for Daughters and Communities (DEPDC)

METODY I FORMY PRACY:

analiza źródeł, dyskusja, praca w grupach, dostosowana do zagadnienia koncepcja góry lodowej, praca indywidualna

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragmenty reportażu filmowego „DEPDC/Tajlandia”, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Powszechna_Deklaracja_Praw_Czlowieka.pdf), zadania dla grup

Przebieg zajęć

Analiza źródeł

POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA

Poproś uczniów, by zapoznali się z treścią preambuły do Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Możesz poprosić jednego z uczniów o odczytanie jej na głos.

Poproś uczniów, by podzielili się refleksjami dotyczącymi lektury tekstu. Zapytaj, które zapisy wydają się im szczególnie ważne? Dlaczego?

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Trzecia Sesja Ogólnego Zgromadzenia ONZ, obradująca w Paryżu, uchwaliła 10 grudnia 1948 roku Powszechną Deklarację Praw Człowieka. Dokument ten stanowi niewątpliwie jedno z największych i najtrwalszych osiągnięć ONZ. Przetłumaczona na większość języków świata Powszechna Deklaracja Praw Człowieka zbiera oraz porządkuje osiągnięcia i postulaty człowieka, który od wielu setek lat toczy nie skończoną jeszcze walkę o swoją wolność i swoją godność.

Zważywszy, że uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju świata,

Zważywszy, że nieposzanowanie i nieprzestrzeganie praw człowieka doprowadziło do aktów barbarzyństwa, które wstrząsnęły sumieniem ludzkości, i że ogłoszono uroczyste jako najwznioślejszy cel ludzkości dążenie do zbudowania takiego świata, w którym ludzie korzystając będą z wolności słowa i przekonań oraz z wolności od strachu i nędzy,

Zważywszy, że konieczne jest zawarowanie praw człowieka przepisami prawa, aby nie musiały – doprowadzone do ostateczności – uciekać się do buntu przeciw tyranii i uciskowi,

Zważywszy, że konieczne jest popieranie rozwoju przyjaznych stosunków między narodami,

Zważywszy, że Narody Zjednoczone przywróciły swą wiarę w podstawowe prawa człowieka, godność i wartość jednostki oraz w równouprawnienie mężczyzn i kobiet, oraz wyraziły swe zdecydowanie popierania postępu społecznego i poprawy warunków życia w większej wolności,

Zważywszy, że Państwa Członkowskie podjęły się we współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych zapewnić powszechne poszanowanie i przestrzeganie praw człowieka i podstawowych wolności,

Zważywszy, że jednakowe rozumienie tych praw i wolności ma olbrzymie znaczenie dla ich pełnej realizacji,

PRZETO ZGROMADZENIE OGÓLNE ogłasza uroczyste niniejszą Powszechną Deklarację Praw Człowieka

jako wspólny najwyższy cel wszystkich ludów i wszystkich narodów, aby wszyscy ludzie i wszystkie organy społeczeństwa mając stale w pamięci niniejszą Deklarację - dążyły w drodze nauczania i wychowywania do rozwijania poszanowania tych praw i wolności i aby zapewniły za pomocą postępowych środków o zasięgu krajowym i międzynarodowym powszechne i skuteczne uznanie i stosowanie tej Deklaracji zarówno wśród Państw Członkowskich, jak i wśród narodów zamieszkujących obszary podległe ich władzy.

Praca indywidualna

ROLA EDUKACJI

Narysuj na tablicy górę lodową. Tylko mała część tej góry znajduje się nad wodą – tę część widać. Tam napisz np.: satysfakcja wynikająca z dobrej pracy, możliwość ciągłego doskonalenia się i rozwijania, możliwość decydowania o sobie, spełnienie marzeń, pieniądze, uznanie społeczne, poczucie sensu i bezpieczeństwa.

Zapytaj uczniów, co musi się zdarzyć, by w dorosłości osiągnąć te cele, które widać. Czynniki te niech poszczególni uczniowie zapisują na tablicy, np.: edukacja, samodzielna nauka, obywatelstwo, bardzo uważna opieka rodziców, dobra szkoła, mądrzy nauczyciele, możliwość rozwijania własnych zainteresowań, możliwość wyboru własnej ścieżki (na początku przy wsparciu rodziców, potem już dość samodzielnie), zajęcia dodatkowe (angielski, sport itd.), pieniądze.

Zwróć uwagę, jak ważna w drodze do osiągnięcia celu jest edukacja. Wskaż też, że istotną rolę w dorastaniu każdego człowieka pełni możliwość decydowania o sobie, podążania ścieżką zgodną z talentami oraz świadomie dokonywanym wyborem, który ma na celu dobro poszczególniej jednostki.

Film, rozmowa

DZIAKALNOŚĆ SOMPOPA JANTRAKI

Wprowadź uczniów w tematykę reportażu. Zapytaj, co uczniowie wiedzą o Tajlandii. Opowiedz, kim są w Tajlandii imigranci i bezpaństwowcy. Zaznacz też, że często osoby, których dotyczy problem, nie potrafią lub nie mają środków, żeby go samodzielnie rozwiązać. W obronie ich praw występują osoby, grupy, organizacje. Jedną z takich organizacji jest organizacja Development and Education Programme for Daughters and Communities (DEPDC).

Wyświetl fragment reportażu „DEPDC/Tajlandia”. Po projekcji porozmawiaj z uczniami. Zapytaj:

- Jakie emocje towarzyszyły im podczas oglądania fragmentów filmu?
- Jakie prawa dziecka łamane są w Tajlandii? Dlaczego?
- Czy dzieci imigrantów mogą o sobie decydować? Jaki mają wpływ na swoje życie? Jaki wpływ na życie dzieci mają ich rodzice? (Jeśli to wypytanie od uczniów, można poruszyć kwestie nielegalnej pracy dzieci);
- W jaki sposób bezduszny system ogranicza prawa rodziców wobec dzieci i możliwość wpływu rodziców na ich wychowanie, rozwój?
- Kiedy Sompop Jantraka założył organizację? Z jakiego powodu? Jakie cele ma prowadzona przez niego organizacja? Do kogo jest skierowana?
- Jak funkcjonuje szkoła, którą założył Sompop Jantraka? Jakie umiejętności zdobywają dzieci? Dlaczego właśnie takie?
- Czy rodzice chętnie oddają dzieci do szkoły Sompopa? Dlaczego tak, dlaczego nie?
- Można też powrócić do góry lodowej – czego nie zapewnia się dzieciom w Tajlandii? Jakie to niesie ze sobą konsekwencje?

Praca w grupach

STWARZANIE MOŻLIWOŚCI DO NAUKI

Motywytem przewodnim pracy w grupach są słowa Sompopa Jantraki:

„Ludzie [...] nie mogą żyć, kiedy nie mają żadnych praw i nie mają nadziei. Rozwiązaniem jest edukacja, bo jeśli zmienisz ich nastawienie, możesz szybko odbudować nadzieję. Niektórzy myślą: jestem nikim, nic nie posiadam. To nieprawda! Masz sprawną głowę, dobre serce. Możesz się rozwijać, stać się kimś, kto odmieni los Twojej społeczności”.

Podziel klasę w grupy. Zadania dla grup:

GRUPA 1, 2: Wyobraźcie sobie, że jesteście wolontariuszami DEPDC i chcecie otworzyć kolejną szkołę na terenie Tajlandii. Pamiętając o złożoności sytuacji w Tajlandii, przygotujcie argumenty, których użyjecie, by przekonać władze regionu, żeby nieodpłatnie użyczyli Wam terenu, gdzie wybudujecie szkołę. Niech jedna osoba z grupy przedstawi dwuminutową przemowę skierowaną do władz.

GRUPA 3, 4: Wyobraźcie sobie, że jesteście wolontariuszami DEPDC i idziecie do rodziców-imigrantów, których chcecie przekonać, by oddali swoje dziecko do szkoły Sompopa Jantraki. Pamiętając o złożoności sytuacji w Tajlandii, przygotujcie argumenty, których użyjecie, by ich do tego przekonać. Niech jedna osoba z grupy przedstawi dwuminutową przemowę skierowaną do rodziców.

GRUPA 5, 6: Wyobraźcie sobie, że jesteście wolontariuszami DEPDC i spotykacie na ulicy Bangkoku włączając się dzieci. Przekonajcie je, żeby przyszły się uczyć do szkoły prowadzonej przez Sompopa Jantrakę. Przygotujcie argumenty, które miałyby trafić do dzieci. Niech jedna osoba z grupy przedstawi skierowaną do nich dwuminutową przemowę.

Poproś, żeby wybrane osoby przedstawiły efekty pracy w grupach.

Podsumowanie

WAŻNE, ŻEBYM SAM/SAM MOGŁA/MÓGŁ O SIEBIE W PRZYSZKOŚCI ZADBAĆ

W ramach podsumowania zapytaj uczniów:

- Dlaczego tak ważne jest poszanowanie praw człowieka?
- Jakie można wskazać inne osoby pokroju Sompopa Jantraki, które też pomagają?
- Co znaczy stwierdzenie: edukując – budujemy świadomość?

Zwróć uwagę, że szkoła Sompopa uczy samodzielności (program nauczania, nacisk na praktyczne umiejętności) po to, by dzieci w przyszłości mogły same o sobie zadbać i żeby mogły same o sobie decydować.

Scenariusze powstały w oparciu o materiały zgromadzone podczas realizacji serialu edukacyjnego „Efekt Domina”, sezon 2.

ISBN 978-83-942146-3-0

Autorzy scenariuszy:

Kinga Kuszak
Katarzyna Sadowska
Tomasz Sadowski
Kamila Słupska

Konsultacja merytoryczna:

Prof. UAM dr hab. Kinga Kuszak
Prof. UAM dr hab. Tadeusz Gadkowski

Wsparcie metodyczne:

Dr Sylwia Chwedorczyk

Opisy krajów:

Anna Cichecka

Fotografie:

Tomasz Borkowski
Tatiana Jachyra
Dariusz Szymura
Karolina Woźniakowska

Korekta:

Anna Sot

Projekt i opracowanie graficzne:

Łukasz Kiljański

Realizacja serialu „Efekt Domina”:

TVN

Montaż płyt:

NET MEDIA Sp. z o. o.

Produkcja płyt:

PROMEDIA.PL

Druk i oprawa:

Paw Druk Sp. z o.o.

Zespół Kulczyk Foundation:

Dominika Kulczyk
Marta Schmude-Olczak
Joanna Borowska
Justyna Kieza
Beata Kopyt
Karolina Mikołajczak
Paweł Orzeszko
Marta Onyszk
Mateusz Kamil Roszak
Marta Tomaszewska

KULCZYK
FOUNDATION

Kulczyk Foundation
Ul. Krucza 24/26
00-526 Warszawa
www.kulczykfoundation.org.pl
edukacja@kulczykfoundation.org.pl

Kulczyk Foundation
serdecznie dziękuje
wszystkim osobom,
instytucjom i organizacjom
za wsparcie,
którego nam udzieliły
w tym projekcie.

Patronat honorowy:

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Marek Michalak

Patronat merytoryczny:

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wydział Studiów Edukacyjnych

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wydział Prawa i Administracji

Partnerzy strategiczni:

Autostrada
Eksploatacja S.A.

Partnerzy:

values

WYDAWNICTWA
SZKOLNE
I PEDAGOGICZNE

Patronat medialny:

MIESIĘCZNIK KIEROWNICZEJ KADRY OŚWIATOWEJ

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

Dołączona płyta DVD zawiera materiały dodatkowe do scenariuszy lekcji

1. Fragmenty reportaży do wyświetlenia podczas zajęć (materiały dla uczniów).

2. Inne materiały dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć.

Do odtworzenia materiałów nagranych na płycie niezbędny jest odtwarzacz DVD lub komputer z napędem DVD. Wszystkie materiały zamieszczone są ponadto na stronie internetowej www.kulczykfoundation.org.pl

Wymagania techniczne: Komputer z czytnikiem DVD podłączony do ekranu lub rzutnika za pomocą złącza VGA lub HDMI, odtwarzacz DVD lub BR podłączony do ekranu lub rzutnika za pomocą złącza HDMI

Materiały edukacyjne Kulczyk Foundation:

DLA NAUCZYCIELI:

Mądre bajki
z całego świata **EFEKT DOMINA**

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE DLA NAUCZYCIELI
edukacji wczesnoszkolnej i rocznego przygotowania przedszkolnego | AUDIOBOOK

Są takie miejsca na świecie, gdzie bajki pomagają dzieciom przetrwać.
Niech nam te bajki otworzą serca na innych!

KULCZYK FOUNDATION

INSPIRACJE DO ZAJĘĆ Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ **EFEKT DOMINA**

**WIEM. CZUJĘ...
POMAGAM!** 7-12 LAT

INSPIRACJE DO ZAJĘĆ Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ **EFEKT DOMINA**

**WIEM. CZUJĘ...
POMAGAM!** 13-16 LAT

DLA RODZICÓW:

DOMINIKA KULCZYK **EDIPRESSE**

MOC POMAGANIA. OPowieści o Dzieciach Świata
EFEKT DOMINA

Wydawnictwo Edipresse

BAJKI CZYTAJA

- Sonia BOHOŚIEWICZ
- Anna Maria BUCZEK
- Anna CIEŚLAK
- Urszula DUDZIAK
- Andrzej FERENC
- Natalia KUKULSKA
- Kamil KULA

- Dominika KULCZYK
- Włodzimierz MATUSZAK
- Damian MICHAŁOWSKI
- Agata MŁYNARSKA
- Czesław MOZIL

- Andrzej NEJMAN
- Karolina NOLBRZAK
- Andrzej PIASECZNY
- Przemysław WYSZYŃSKI
- Marta ŻMUDA TRZEBIATOWSKA

Mądre bajki
z całego świata **EFEKT DOMINA**

KSIAŻECZKA EDUKACYJNA | EDYCJA 2 | DLA DZIECI 6+ | AUDIOBOOK

Są takie miejsca na świecie, gdzie bajki pomagają dzieciom przetrwać. Dominika Kulczyk zaprasza do wspólnego słuchania.

Kupując Mądre bajki z całego świata, wspierasz podopiecznych Fundacji Kulczyk Foundation. **Redakcja ZET**

Bo najważniejszy jest człowiek